

Stichting Vogelringstation Meijendel

Jaarverslag 2015

Vincent van der Spek
Maarten Verrips
Rinse van der Vliet

Foto's voorpagina:

Rinse van der Vliet haalt een nachtnet binnen tijdens de ochtendschemer, Meijndel, Wassenaar, 1 november 2015 (Menno van Duijn).

Kerkuil, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 27 oktober 2015 (Vincent van der Spek)

Spek, V van der, M Verrips & R van der Vliet (2016). Jaarverslag 2015. Stichting Vogelringstation Meijndel.

Dit is een uitgave van Stichting Vogelringstation Meijndel. De stichting houdt zich bezig met de studie van in het wild levende vogels door middel van ringonderzoek in Meijndel, Wassenaar.

Teksten

Maarten Verrips (CES)

Vincent van der Spek (overige teksten)

Eindredactie

Vincent van der Spek en Rinse van der Vliet

Fotografie

© Noël Aarts: p. 17 (Regenwulp)

© Menno van Duijn: p. 1, 5, 43

© Arjan Dwarshuis: p. 7

© Cornelis Fokker: p. 20 (Rouwkwikstaart), 24 (Goudhaan), 25 (Koolmees), 26

© Wouter van der Ham: p. 39

© Wouter van Pelt: p. 14, 15 (bovenste Boomleeuwerik)

© Jan Vegelin: p. 20 (Grote Pieper)

© Rinse van der Vliet: p. 11 (Grote Pieper)

© Vincent van der Spek: overige 29 foto's

Stichting Vogelringstation Meijndel

Secretariaat:

Acaciastraat 212

2565 KJ Den Haag

t: 06 - 41 00 98 89

m: v.vanderspek@gmail.com

Giro: 1531203 t.n.v. Penningmeester Stichting Vogelringstation Meijndel te Den Haag

Actuele resultaten van Vrs Meijndel zijn te vinden op www.trektellen.nl

Het ringen door stichting VRS Meijndel is mede mogelijk dankzij Dunea (sponsoring, terreinvergunningen, faciliteiten en onderhoud), Staatsbosbeheer (terreinvergunningen Duivenvoordse Polder), het Vogeltrekstation (ringvergunningen) en de Haagse Vogelbescherming (sponsoring).

Samenvatting

Waar ligt de lat? Na recordjaar 2014 (8.626 nieuwe vangsten) maakten we ons op voor een minder goed jaar, maar niets bleek minder waar. 2015 bracht Vogelringstation Meijndel (Wassenaar) nóg meer vogels dan een jaar eerder: 8.968 nieuw geringde en 785 terugvangsten. Van 49 soorten werden meer exemplaren geringd dan hun langjarige gemiddelde (2000-2014), waarbij van 21 soorten zelfs een recordaantal werd gevangen. Het was tevens een divers jaar, met 86 soorten en een ondersoort. Kleine Plevier en Grote Pieper waren niet geheel onverwachte nieuwe soorten voor zowel Vrs Meijndel (sinds 1963) als haar voorgangers (1927-1962) en Witkopstaartmees was een nog niet eerder geringde ondersoort. Beflijster werd voor het eerst sinds de herstart van de stichting (in het jaar 2000) geringd. De enige zeldzaamheid kwam in de vorm van een Noordse Nachtegaal.

De maanden augustus en oktober waren getalsmatig de beste ooit. Met 4.130 nieuwe vangsten was oktober zelfs de allerbeste maand in de geschiedenis van het ringstation. Er waren enkele najaarsinvasies. Vooral die van de Goudhaan springt in het oog: voor het eerst in onze ringgeschiedenis was dit de algemeenst gevangen soort van een kalenderjaar.

We draaiden de onderzoeken zoals die in recente jaren gebruikelijk zijn. In het voorjaar was er het broedvogelonderzoek CES, waarbij het aantal adulte vogels hoog was, maar het aantal jongen laag. Het resultaat van het Nachtegalenonderzoek in de zomer was slecht. Het DNA-onderzoek aan Tjiftjaffen, Braamsluipers en Fitissen werd ook dit jaar voortgezet. Buiten Meijndel werden nog eens 174 vogels van 14 soorten geringd. Daarvan werden vijf soorten niet ook in Meijndel gevangen. In totaal zijn daarmee in 2015 op naam van de stichting binnen en buiten Meijndel 9.142 vogels van 91 soorten geringd. De buiten Meijndel geringde vogels waren met name pullen in Den Haag, Wassenaar, Oegstgeest en Leiden. In de Duivenvoordse Polder werd het in 2010 gestarte RAS-project (Retrapping Adults for Survival) voor Bokjes voortgezet. Met 22 exemplaren was dit het beste jaar sinds de start van het project.

Afbeelding 1. Goudhaan, eerste-kalenderjaar vrouwtje, Meijndel, Wassenaar, 9 oktober 2015. Goudhaan was dankzij een omvangrijke invasie de absolute ster van het najaar.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Algemene informatie	6
1.1 Geschiedenis van de ringstations in Meijendel	6
1.2 Leden in 2015	6
1.3 Vergunningverlening	6
1.4 Publicaties in 2015	6
1.5 PR en educatie	6
1.6 Dankwoord	7
Hoofdstuk 2 Methoden en het weer	8
2.1 Methoden, onderzoeken en inspanning	8
2.2 Het weer in 2015	9
Hoofdstuk 3 Resultaten	10
3.1.1 Inleiding resultaten	10
3.1.2 Jaarrecords	12
3.1.3 Nieuwe soorten	12
3.2 Constant Effort Sites (CES): broedseizoen 2015	12
3.3 Voorjaarstrek, dispersie en najaarstrek: soortbesprekingen	16
3.4 Najaarsfenologie	26
3.5 DNA-onderzoek	27
3.6 Aantal geringde vogels in Meijendel per soort 2000-2015	28
3.7 Vangsten buiten Meijendel	30
Hoofdstuk 4 Terugmeldingen	31
4.1 Eigen terugvangsten	31
4.2 Elders geringd, in Meijendel teruggelaten	32
4.3 In Meijendel geringd, elders teruggemeld	34
4.4 Terugmeldingen Zwartkop en Kleine Karekiet 2000 – 2015	34
Hoofdstuk 5 Waarnemingen in en rondom de ringbaan	39
5.1 Vogelwaarnemingen	39
5.2 Overige waarnemingen	41
Literatuur	43

Inleiding

In dit jaarverslag worden de inspanningen en resultaten van Stichting Vogelringstation Meijndel, Wassenaar (Zuid-Holland; hierna: Vrs Meijndel) uit het jaar 2015 gepresenteerd.

Hoofdstuk 1 behandelt diverse algemene onderwerpen aangaande het ringstation, in hoofdstuk 2 worden de methoden en het weer besproken. Het derde hoofdstuk gaat in op de resultaten van de verschillende projecten van Vrs Meijndel. Dat zijn achtereenvolgens:

- Broedvogelonderzoek CES
- Dispersie van Nachtegalen
- Voorjaars trek, dispersie en najaars trek
- DNA-onderzoek naar Tjiftjaffen, Fitissen en Braamsluiers
- Vangsten buiten Meijndel

Hoofdstuk 4 behandelt de terugmeldingen die het afgelopen jaar werden ontvangen, met daarin een selectie van de eigen interessante terugmeldingen; de elders geringde vogels die in Meijndel werden gecontroleerd/teruggevangen en de vogels die in Meijndel werden geringd en elders werden afgelezen. Tot slot is er aandacht voor opvallende losse waarnemingen van vogels en andere soortgroepen op en rondom de ringbaan.

Afbeelding 2. De ringbaan bij zonsopkomst, Meijndel, Wassenaar, 1 november 2015.

1. Algemene informatie

1.1 Geschiedenis van de ringstations in Meijndel

Het ringen in Meijndel startte in 1927 met de oprichting van Ringstation Wassenaar: het eerste ringstation in Nederland. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de ringactiviteiten vanaf 1942 noodgedwongen gestaakt. Door de bouw van de Atlantikwall verdween deze ringbaan in zijn geheel; wederopbouw was na de oorlog op deze plek niet meer mogelijk. In de periode 1955-1962 was, wat nu het Centrum voor Vogeltrek en – demografie is (“Het Vogeltrekstation”), destijds gevestigd in Leiden, actief op de huidige ringplek: ca. 700 meter zuidelijker en 100 meter oostelijker ten opzichte van de oude plek. In 1963 werd, na het verhuizen van het Vogeltrekstation (VT) naar Arnhem, Stichting Vogelringstation Meijndel opgericht. De vangmiddelen werden door het VT aan de kersverse stichting geschonken. Medio jaren '90 werd nog maar weinig actief geringd. Binnen de gebieden van beheerder Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (thans Dunea) werd eveneens door in omvang kleine clubs geringd aan de Wassenaarse Slag (Vrs De Beer) en op Solleveld (Vrs Van Engelen). Om de voortgang te bewaken besloot de beheerder, nadat zij De Beer wilden ontmantelen wegens regeneratie van hun vanggebied, alle activiteiten te centreren op de huidige plek. Zo maakte de stichting in 2000 een herstart. De huidige activiteiten zijn daarvan het gevolg.

1.2 Medewerkers in 2015

In 2015 bestond de ringgroep uit de ringvergunninghouders Wijnand Bleumink (voorzitter), Morrison Pot, Vincent van der Spek (secretaris), Maarten Verrips, Jan Vegelin en Rinse van der Vliet (penningmeester) en de assistenten Cornelis Fokker, Wouter van der Ham, Peter Lina, Richard Notenboom, Wouter van Pelt, Peter Spierenburg, Gijsbert Twigt en Max van Waasdijk.

1.3 Vergunningverlening

De benodigde ringvergunningen worden op voorspraak van het Centrum voor Vogeltrek en – demografie (“Het Vogeltrekstation”) te Wageningen afgegeven door het Ministerie van Economische Zaken. De benodigde terreinvergunningen worden verstrekt door terreinbeheerders Dunea (Meijndel) en Staatsbosbeheer (Duivenvoordse Polder).

1.4 Publicaties in 2015

In 2015 verscheen het jaarverslag van 2014 (Van der Spek, Verrips & Van der Vliet, 2014). In Holland's Duinen verscheen een stuk over het DNA-onderzoek in Meijndel (van der Spek, 2015).

1.5 PR en educatie

Tijdens de voorjaarsvergadering van VWG Meijndel hielden we een presentatie over het ringen van vogels anno 2015: welke meerwaarde heeft het na ruim honderd jaar nog, zeker na de introductie van allerlei zenders?

In september en oktober waren er drie excursies op de ringbaan: traditioneel werd er eentje georganiseerd door beheerder Dunea.

Op 8 september legde Jennifer Rowlands (Saeftinge en Westenschouwen) met succes haar examen bij ons af, op 11 oktober volgde Henk-Jan Koning (Vrs AW-Duinen) haar goede voorbeeld.

Op 4 oktober ringden we ter demonstratie vogels in het Haagse Bos tijdens de Haagse Vogeldag, die ter ere van het 90 jarige bestaan van de Haagse Vogelbescherming georganiseerd werd.

In oktober werden twee televisie-items opgenomen: een kort filmpje voor RTL Late Night en een langer item over vogeltrek voor het KRO-NCRV-programma BinnensteBuiten. Beide items werden

opgenomen met 'tv-vogelaar' Arjan Dwarshuis. Vooral presentator Humberto Tan was enthousiast: hij verliet de ringbaan twee uur later dan zijn schema eigenlijk toeliet.

Afbeelding 3. Tv-opnamen voor RTL Late Night. Humberto Tan krijgt uitleg van Vincent over hoe je een vogel vasthoudt, in dit geval een Koperwiek. Meijndel, Wassenaar, 16 oktober 2015.

1.6 Dankwoord

Allereerst zijn wij dank verschuldigd aan beheerder Dunea voor het afgeven van de terreinvergunningen en voor de financiële bijdrage. Wij bedanken met name Hans Lucas voor de reguliere contacten. Noël Aarts wordt bedankt voor de foto van de Regenwulp. Peter van Osch en Rutger Zeijpveld van Staatsbosbeheer verzorgden de terreinvergunningen in de Duivenvoordse Polder (Bokjes) en Jenny van Leeuwen hielp bij de organisatie van de Haagse Vogeldag. Adri Remeus van VWG Meijndel wordt bedankt voor de constructieve samenwerking. Adri bedanken we daarnaast ook voor zijn inzet bij het vangen van Bokjes. De inspanningen van Peter de Knijff en zijn studenten (LUMC; Universiteit Leiden) zijn onontbeerlijk bij de DNA-analyses van veermateriaal. Het bestuur van de Haagse Vogelbescherming zijn wij zeer erkentelijk voor de geboden financiële steun. Oscar Verhoeven heeft ons wederom fantastisch geholpen met de invoer van gegevens. Arjan Dwarshuis haalde tot twee maal toe een cameraploeg naar onze baan en fotograaf Menno van Duijn maakte prachtige sfeerplaten van een vangdag.

2. Methoden en het weer

Afbeelding 4. Beflijster, mannetje, Meijendel, Wassenaar, 24 april 2015.

2.1 Methoden: onderzoeken en inspanning

Onderzoeken

In Meijendel zijn vier projecten uitgevoerd: het gestandaardiseerde broedvogelonderzoek Constant Effort Sites (CES); het vangen van uitzwervende, jonge Nachtegalen; de najaarstrek/dispersie van overige vogels en het DNA-onderzoek naar het voorkomen en de timing van Tjiftjaffen, Fitissen en Braamsluiers.

In Meijendel wordt gebruik gemaakt van geluid (tijdens de CES alleen van niet-zangvogels), twee slagnetten (niet ingezet voor CES-vangsten) en maximaal 245 meter mistnet (meestal ca. 200).

Buiten Meijendel zijn onder de vlag van de stichting pullen geringd in Leiden, Oegstgeest, Den Haag en Wassenaar. In het kader van Retrapping Adults for Survival (RAS) zijn Bokjes geringd in Wassenaar. De vangsten buiten Meijendel worden (kort) apart behandeld en komen niet terug in de jaartotalen, de tabellen enz.

Inspanning

In 2015 is in Meijendel op 98 dagen (tabel 1) een kleine 800 uur geringd (trektellen.nl). Op de meeste dagen werd alleen in de ochtenduren geringd, maar in een enkel geval ook (bijna) de hele dag. Daarnaast werd ca. 25 maal 's nachts gevangen.

Tabel 1. Aantal ringdagen per maand in 2015

jan	febr	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	tot
1	0	2	3	3	7	11	21	14	28	8	0	98

zwart= alleen geluid van niet-zangvogels toegestaan i.v.m. broedvogeltellingen (maart – juni); CES beperkt aantal vangdagen met mistnetten en gebruik van geluid (ook in juli)

groen= maanden waarin vrijwel zonder beperkingen geringd kon worden, behoudens middelste zaterdagen van september – maart (i.v.m. wintervogeltellingen; geen geluid).

Afbeelding 5. Rugtekening van Ijsvogel, eerstejaars, Meijndel, Wassenaar, 24 juli 2015. Na recordjaar 2014 (21 vangsten) was 2015 met 11 nieuwe en een terugvangst uit Duitsland het op één na beste jaar ooit.

2.2 Het weer in 2015

De winter was zacht en leende zich daarom niet voor wintervangsten: er was in heel 2015 zelfs geen enkel etmaal waarbij de temperatuur onder nul bleef. Het voorjaar was vooral droog: het droogste sinds 1976 (bron: www.knmi.nl). Toch waren er maar heel weinig dagen gunstig voor vogeltrek. April was zonnig, maar fris en vaak kwam de wind uit een westelijke hoek. Ook mei was droog. Westelijke stromingen overheersten en waren voor de tijd van het jaar ongebruikelijk vaak krachtig tot hard; oostenwind was met een nachtkarsje te zoeken. Het matige weer hield aan tot begin juni. Daarna waren er af en toe (eindelijk) dagen met (zuid)oostenwind, dikwijls gepaard met tropische temperaturen. Ook deze maand was het vooral heel erg droog. Juli was een maand van extremen. De maand begon met een hittegolf (met daarbij de warmst gemeten nacht ooit in Nederland), halverwege de maand was er een nacht met grondvorst en de laatste week was ronduit onstuimig, met op de 25^e de zwaarste zomerstorm in bijna 100 jaar, waarbij de noordwestelijke wind soms 9 Bft. was. Diverse struiken op de baan sneuvelen. In augustus tot begin september was het vaak uitstekend vangweer, al viel er ook (eindelijk) flink wat regen. Medio september was er een stevige storing, waardoor er nauwelijks gevangen werd, maar later in de maand sloeg het weer om. Een kleine vier weken lang schommelde de wind vrijwel dagelijks tussen oost en noordoost: goed voor de vogels (meewind), slecht voor zichtbare trek (te hoog). Het zorgde echter wel voor een constante aanvoer van nachttrekkers, waardoor mooie aantallen vogels geringd werden. Vervolgens draaide de wind naar een overwegend zuidoostelijke richting, die tot in november aanhield: daarmee was er een ongekend aantal dagen met geschikt vangweer tijdens de piek van de najaarstrek. In november sloeg het weer eindelijk om en was er een langdurige storing met harde wind en veel regen, waardoor ons najaar opeens over was. Het onstuimige weer hield – op een enkele rustige dag na – aan tot het einde van een ongekend zachte decembermaand.

3. Resultaten

3.1.1 Inleiding

Met een recordaantal vogels was 2015 een uitermate goed jaar. In totaal werden in Meijndel op 98 vangdagen 8.968 vogels van 86 soorten en een ondersoort geringd. Daarnaast waren er 785 terugvangsten. Liefst 21 soorten kenden het hoogste jaartotaal ooit. Er werden twee nieuwe soorten voor de locatie geringd. In tegenstelling tot het eveneens goede 2014 waren er dit jaar wel enkele invasies, waarvan vooral die van Goudhaan en Zwarte Mees opvielen.

Het totaal aantal vangsten per soort in 2015, het aantal vangsten per soort in de periode 2000-2014 en het jaargemiddelde over die periode is weergegeven in hoofdstuk 3.7.

Afbeelding 6. Kleine Plevier, adult mannetje, Meijndel, Wassenaar, 24 april 2015: de eerste voor VRS Meijndel.

De CES was dit jaar redelijk, met een hoog aantal adulte vogels, maar met een laag aantal jonge vogels, wat een slecht broedresultaat suggereert.

Juli was met 530 nieuw geringde vogels een matige maand, maar augustus was uitstekend. Met 2.228 geringde vogels lag het aantal bijna 900 boven het vorige augustusrecord. September was vervolgens matig (1.316), maar oktober was met 4.130 nieuw geringde vogels weer ongeëvenaard: nooit eerder vingen we zo veel vogels in één maand. We werden daarbij zeker ook geholpen door het aanhoudende goede weer, waardoor ook het aantal vangdagen ongekend hoog was: 28.

Wat betreft aantal vangsten (291) was 22 augustus de beste dag van het jaar. Met 24 soorten was 6 augustus de meest diverse dag. Er waren dit jaar overigens opvallend weinig dagen waarop meer dan 20 soorten werden gevangen.

Afbeelding 7. De eerste Grote Pieper voor de ringbaan, Meijndel, Wassenaar, 8 oktober 2015.

In totaal zijn in Meijndel sinds 1 januari 2000 77.184 vogels van 142 soorten (incl. de exoot Fazant) en vijf ondersoorten geringd (zie ook 3.6). Door de stichting zijn tussen 1963 en 2000 nog eens 17 soorten gevangen die vanaf 2000 (nog) ontbreken: Tafeleend, Patrijs, Blauwe Kiekendief, Smelleken, Zomertortel, Kortteenleeuwerik, Duinpieper, Noordse Kwikstaart, Raddes Boszanger, Grauwe Vliegenvanger, Grauwe Klauwier, Europese Kanarie, Frater, Roodmus, Wilgengors, Bosgors en Dwerggors. Van de tien in deze eeuw het meest in Meijndel geringde soorten (tabel 2) deden negen het gemiddeld tot uitstekend. Kleine Karekiet, Roodborst, Pimpelmees en Goudhaan boekten records, terwijl Graspieper het slechtste jaar ooit kende. De overige vijf soorten hadden een gemiddeld tot goed jaar. Vooral Goudhaan deed het – als algemeenste soort van het jaar – uitstekend en stijgt daardoor van de tiende naar de zesde plaats. Graspieper zakt van plaats zes naar plaats acht. Zwartkop blijft de *Bohemian Rhapsody* onder de vogels: liefst één op de vijf gevangen vogels in de afgelopen tien jaar is een Zwartkop en daarmee lijkt het de eeuwige nummer 1.

Tabel 2. De tien meest geringde soorten in Meijndel in de periode 2000-2015

Soort	Aantal	% totaal
Zwartkop	14441	19%
Kleine Karekiet	8504	11%
Roodborst	5660	7%
Koolmees	4131	5%
Pimpelmees	4119	5%
Goudhaan	3668	5%
Tjiftjaf	3510	5%
Graspieper	3279	3%
Merel	2880	4%
Veldleeuwerik	2562	3%
totaal	52754	68%

Afbeelding 8. Eerstejaars mannetje Zwartkop met vergroeide snavel, Meijndel, Wassenaar, 3 november 2015.

3.1.3 Jaarrecords

In totaal boekten, gerekend vanaf de herstart van het Vrs in 2000, liefst 21 soorten een jaarrecord wat betreft het aantal nieuwe vangsten (dus exclusief terugvangsten). Zie tabel 3.

Tabel 3. Jaarrecords in 2015 in Meijndel (vanaf 2000)

soort	2015	was	jaar
Witgat	23	21	2014
Bosruiter	3	1	+
Grote Bonte Specht	8	5	+
Huiswaluw	12	9	2009
Winterkoning	94	74	2014
Roodborst	781	673	2008
Gekraagde Roodstaart	49	37	2014
Paapje	7	6	2014
Roodborsttapuit	5	3	2014
Grasmus	153	134	2014
Sperwergasmus	5	4	2010
Tuinfluit	279	226	2014
Bosrietzanger	105	51	2014
Kleine Karekiet	1231	984	2012
Rietzanger	70	57	2014
Sprinkhaanzanger	200	187	2014
Bladkoning	17	9	2014
Goudhaan	1502	680	2008
Boomkruiper	58	51	2012
Zwarte Mees	297	187	2005
Ekster	5	4	2014

+ = meerdere jaren

Afbeelding 9. Vier Witgatten in één slag kan Maarten Verrips wel bekoren, Meijndel, Wassenaar, 24 juli 2015.

Van Knobbelzwaan werd het jaarrecord uit 2014 (3) geëvenaard. Negen soorten kenden het op één beste jaar ooit.

3.1.4 Nieuwe soorten

Er zijn in 2015 twee nieuwe soorten voor het ringstation (sinds 1963) en haar voorgangers (sinds 1927) gevangen: **Kleine Plevier** (24 april) en **Grote Pieper** (8 oktober). Ook was er een nieuwe ondersoort: **Witkopstaartmees** (zeven op 4 november). **Beflijster** (twee op 24 april) werd daarnaast voor het eerst sinds de herstart van de stichting in 2000 geringd. De laatste vangst van voor die tijd stamt uit 1992.

3.2 Constant Effort Sites: broedvogelonderzoek

Zoals gebruikelijk werd in het voorjaar van 2015 weer het project Constant Effort Sites (CES) gedraaid. Dit richt zich op aantallen broedvogels, plaatstrouw van broedvogels en broedsucces.

Methodiek

Met een vaste mistnetopstelling worden tussen half april en half augustus 12 vangsessies ondernomen (in vooraf vastgestelde periodes), die een half uur voor zonsopgang starten en tot zes uur na zonsopgang doorlopen. Tijdens deze vangsessies wordt geen gebruik gemaakt van geluid. Drie dagen voorafgaand aan iedere CES-ronde mag er niet gevangen worden voor andere projecten.

Resultaten

We draaiden 11 van de 12 rondes. Het is toegestaan om één ronde per jaar te missen. Wij slaan de laatste ronde al enige jaren over, omdat wij van mening zijn dat in de eerste decade van augustus de dispersie en trek dusdanig sterk is, dat dit de broedvogelonderzoekresultaten te sterk beïnvloedt. Het resultaat van onze inspanningen is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4. Geringde en teruggevangen vogels tijdens CES 2015

Soort	Nieuw geringd 2015			Terugvangsten uit									
	N1	1K	tot	2014		2013		2012		2011		2010	
	N1	1K	tot	N1	1K	N1	1K	N1	1K	N1	1K	N1	1K
Ijsvogel	1	0	1										
Boomleeuwerik	1	1	2										
Winterkoning	2	12	14		2								
Heggenmus	12	6	18		2		3						
Roodborst	2	2	4										
Nachtegaal	14	11	25	1	1		1		1	1			
Gekraagde Roodst.	2	2	4				1						
Roodborsttapuit	0	2	2										
Merel	6	2	6		1		1						
Zanglijster	5	0	5	1									
Rietzanger	0	0	0		1								
Sprinkhaanzanger	8	6	14										
Bosrietzanger	1	4	5										
Kleine karekiet	23	5	28	4	1	1							
Braamsluiper	22	3	23	1									
Grasmus	34	13	47	2		1	1	1					1
Tuinfluitier	10	17	27	1	1								
Zwartkop	14	8	22	1		1			1				
Tijftjaf	16	6	22	1			1						
Fitis	19	7	26	1	1								
Staartmees	3	0	3	1	1								
Pimpelmees	7	4	11	1									
Koolmees	10	22	32	1	6		2						1
Glanskop	2	2	4										
Boomkruiper	0	1	1	1									
Vlaamse Gaai	1	0	1										
Vink	2	0	2										
Goudvink	2	0	2										
Rietgors	2	0	5	2									
totaal	221	138	360	19	17	3	10	1	2	1	0	1	1

N1= Ná eerste kalenderjaar (dus vóór 2015 geboren).

1K= Eerste kalenderjaar (vogel geboren in 2015).

Het totaal aantal geïdentificeerde broedvogels is de som van de in dit seizoen geringde volwassen (N1) vogels (221), plus de terugvangsten (55) van voor 2015 geringde vogels. Dit resulteert in een totaal van 276 verschillende volwassen vogels, verdeeld over 28 soorten. Het aantal volwassen broedvogels was het hoogste sinds 2010. Het gemiddelde over de periode 2010-2014 ligt op 194. Dit hoge aantal contrasteert sterk met het laagste aantal geringde eerstejaars vogels (138) sinds 2010. Het gemiddelde over de periode 2010-2014 is 197.

Een aantal van de 28 tijdens het CES-onderzoek gevangen soorten wordt hieronder kort toegelicht.

Boomleeuwerik was nieuw op de CES -lijst. Op 27 mei werd een adulte vogel gevangen en op 7 juli een pas uitgevlogen juveniel. Het was voor het eerst dat er een territorium op de ringbaan zelf aanwezig was – de vogels werden vrijwel iedere CES-ronde gezien – en het broedpaar bleek dus ook succesvol. **Winterkoning** had een prima broedseizoen. Het broedsucces van **Heggenmus** was matig. Bij deze soort valt op dat veel plaatselijke broedvogels in eerdere jaren als eerstejaars zijn geringd (zij het lang niet allemaal in de broedtijd). De soort kan zich vermoedelijk dus uit eigen aanwas in stand houden. Van de **Gekraagde Roodstaart** ringden we twee adulte en twee juveniele vogels en controleerden we één vogel uit 2013. Het betrof een volwassen vrouwtje dat door ons als nestjong was geringd in de directe omgeving van het onderzoeksterrein. Ook van de **Nachtegaal** worden jaarlijks vogels uit eerdere jaren terug gevangen, dit jaar waren dat vijf exemplaren uit vier verschillende jaren. De **Roodborsttapuit** laat zich de laatste jaren steeds vaker in ons terrein zien. Dit jaar vingden we twee juveniele vogels. Er was in de directe omgeving van het ringstation één broedpaar **Rietzanger** aanwezig. Enkele malen werd een vogel gecontroleerd die we begin augustus 2014 als eerste-kalenderjaar hadden geringd.

Afbeelding 12. *Gekraagde Roodstaart, adult vrouwtje, 23 mei 2015. Deze vogel was op 29 juni 2013 als nestjong geringd.*

We vingden liefst acht adulte **Sprinkhaanzangers**. De eerste jongen vingden we pas vanaf juli. **Kleine Karekiet** en **Braamsluiper** laten al een aantal jaren hetzelfde beeld zien. Een uitstekende broedvogelstand, regelmatig controles van in eerdere jaren geringde vogels, maar een zeer matig aantal jonge vogels. Een op 23 mei gecontroleerde Braamsluiper was enkele weken daarvoor op het Kornwerderzand (Friesland) geringd. De **Grasmus** was in 2015 de talrijkste broedvogel. Slechts één van de zes gecontroleerde adulte vogels bleek (in 2013) als eerstejaars vogel te zijn geringd. Zeer opmerkelijk was de controle op 7 juli van een vogel die in 2010 als volwassen mannetje werd geringd en nu voor het eerst werd terug gevangen. **Tuinfluitier** deed het prima, zowel het aantal broedparen als het aantal jongen was hoog. Maar liefst 13 van de 17 geringde jongen kregen een ring op de laatste CES-ochtend. **Fitis** en **Tjiftjaf** werden in vergelijkbare aantallen gevangen, dat is wel eens anders geweest. Fitis neemt de laatste jaren toe. Terugvangsten uit eerdere jaren wijzen erop dat dat deels door eigen aanwas wordt veroorzaakt. Van de **Startaar** werden drie adulten geringd. Beide terugvangsten betroffen vogels uit 2014 (één vogel geringd als volgroeid, het andere exemplaar betrof een juveniel). **Koolmees** en vooral **Pimpelmees** lieten het in 2015 afweten als broedvogel. Zij zijn normaal gesproken verantwoordelijk voor het grootste deel van de geringde eerstejaars, maar een feeding flock van jonge mezen werd dit jaar niet gevangen. Van de koolmees identificeerden we circa 10 broedparen, waarvan de helft een in eerdere jaren omgelegde ring droeg. De oudste werd in 2010 als eerstejaars geringd, een ander betrof een mannetje dat in 2013 als nestjong werd geringd.

We vingen slechts één jonge **Boomkruiper** en ringden geen enkele adult. De enige terugvangst betrof een in 2014 als adult geringde vogel.

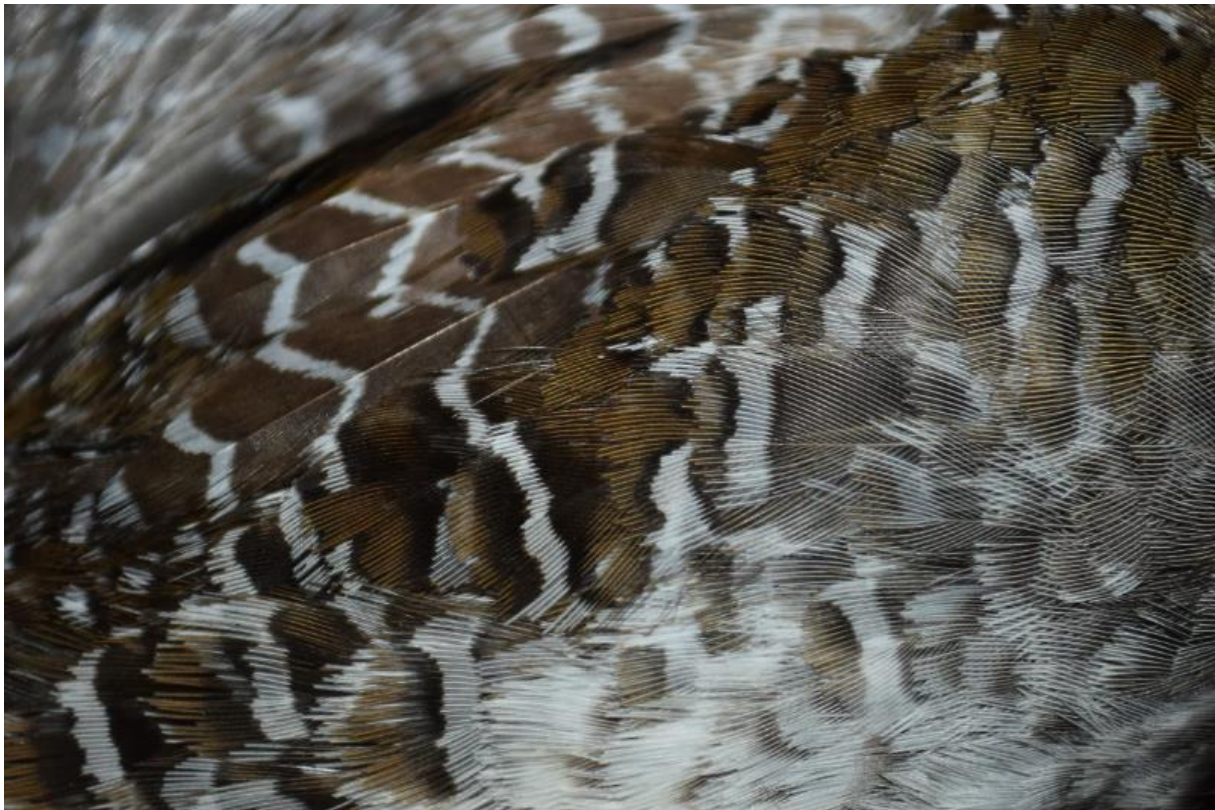
Afbeelding 10. Boomleeuwerik, adult, Meijndel, Wassenaar, 24 mei 2015: een nieuwe CES-soort.

Afbeelding 11. Boomleeuwerik, onze eerste juveniel ooit, Meijndel, Wassenaar, 7 juli 2015 en na de vangst in mei de tweede CES-vogel.

3.3 Voorjaarstrek, dispersie en najaarstrek: soortbesprekingen

De resultaten van de voorjaarstrek, de dispersie en de najaarstrek worden hieronder besproken.

Afbeelding 13. Flank van een adulte Porseleinhoen, Meijendel, Wassenaar, 7 augustus 2015

Zwanen tot rallen

Op 14 oktober werd een adulte vrouw **Knobbelzwaan** met twee jongen geringd. De vogels wandelden uit zich zelf de baan op. Vorig jaar werd het mannetje van dit paar al gevangen. Vanwege het voor vogeltrek veelal matige weer werd in het voorjaar weinig gekwarteld. De eerste **Kwartel**, op 23 mei, werd zelfs met westenwind gevangen. Op de tropische 5 juni werd het dagrecord wel aangescherpt tot negen (was zeven). Er volgden nog vogels op 24 (zes) en 26 juni en 1 juli. Pogingen in augustus leverden wel waarnemingen, maar geen vangsten op. Vorig jaar ontbrak **Sperwer** voor het eerst sinds de eeuwwisseling op de jaarlijst. Dit jaar was er slechts één vangst en wel op 5 augustus. Er werden slechts 25 **Waterrallen** gevangen, maar in het najaar lag de focus tijdens nachtvangsten meer op Veldleeuwerik. Het **Waterhoen** op 19 september was de enige van het jaar. **Porseleinhoen** bleef ondanks vele vangpogingen schaars, met alleen adulte vogels op 6, 8 en 30 augustus.

Steltlopers tot meeuwen

Een adulte man **Kleine Plevier** op 24 april was een lang verwachte nieuwe soort voor de stichting. De enige **Bonte Strandloper** van het jaar dook op 20 augustus op de slag. Voor het derde jaar op rij vingen we een **Regenwulp**, ditmaal op 22 juli. Het bleek de enige die dit jaar op een Nederlandse vinkenbaan werd gevangen. Er werd een recordaantal **Witgatten** geringd. De eerste vier werden op 30 juni gevangen, met daarbij een zeer vroege juveniele vogel. In Castricum werden tot en met 2008 liefst 2.196 Witgatten geringd, met de vroegste juveniel op 1 juli (Levering & Keijl, 2008). In juli werden er nog eens 18 geringd. De beste dag was de 24^e, met vijf exemplaren. Augustus was vervolgens merkwaardig slecht, met alleen een vangst op de 20^e. Het totaal van 23 exemplaren betekende evengoed een jaarrecord (was 20 in 2014).

Afbeelding 14. Kwartels worden na nachtvangsten nog regelmatig in de ochtend gevangen, een prettige bonus voor de dagploeg. Peter Spierenburg laat hier een tweedejaars mannetje los. Meijndel, Wassenaar, 5 juni 2015.

Op 11 juli werden in twee slagen drie **Bosruiters** gevangen, waarmee direct een jaarrecord werd gevestigd. Twee andere vogels landden die dag centimeters naast het net. Tussen 12 en 21 augustus werden 's nachts zeven **Oeverlopers** geringd, met een dagrecord van vier op de 21^e. Een **Houtsnip** op 3 november was de eerste in vier jaar tijd. De eerste **Zilvermeeuw** sinds 2010, een adulte vogel, werd op 15 juli geslagen.

Afbeelding 15. De derde Regenwulp in drie jaar tijd, adult vrouw, Meijndel, Wassenaar, 22 juli 2015.

Afbeelding 16. Zilvermeeuw, adult, Meijndel, Wassenaar, 15 juli 2015.

Afbeelding 17. Bosruiter, adult, Meijndel, Wassenaar, 11 juli 2015.

Afbeelding 18. Houtsnip, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 3 november 2015.

Duiven tot spechten

Het lukte net als vorig jaar om meerdere **Houtduiven** te vangen en het lijkt er dus op dat we een structurele vangmethode hebben ontwikkeld. Tussen 8 augustus en 1 september werden er vijf geringd. Daarnaast was er op 1 september een terugvangst van een adulte vogel van 18 juli vorig jaar. Op 10 augustus 2014 werd de eerste **Holenduif** voor de stichting geringd. Op 24 april werd de ring van deze vogel afgelezen in de Libellenvallei en op 16 juli werd deze vogel weer teruggevangen. Een mannetje **Koekoek** werd op 24 april geringd. Tijdens een goede leeuwerikennacht op 26 oktober werd een prachtige eerstejaars **Kerkuil** geringd. Eerder die nacht – nog op 25 oktober – mocht Maarten ook al de eerste **Ransuil** in zes jaar tijd uit het net vissen. Eindelijk weer, want tot 2009 was dit een (vrijwel) jaarlijkse soort. Met negen vangsten tussen 30 juni en 23 juli van louter tweedekalenderjaar vogels was het een mager jaar voor **Gierzwaluw**. Na het ongelooflijke goede 2014 (21 vangsten) was ook 2015 uitstekend voor **IJsvogel**. Met 11 nieuwe vangsten was dit het op één na beste jaar. Op 5 augustus was er bovendien een spectaculaire terugvangst van een juveniele vogel met Helgolandring. **Draaihals** was schaars, met alleen vangsten op 14, 15 en 22 augustus. **Kleine Bonte Spechten** werden op 22 juli en 6 augustus (terugvangst van 16 juli 2013) gevangen en **Grote Bonte Specht** boekte met acht exemplaren een – nog altijd bescheiden – jaarrecord.

Afbeelding 19. Houtduiven hebben vaak 'uitgelopen' irissen, adult, Meijendel, Wassenaar, 1 september 2015.

Afbeelding 20. Kerkuil, eerstejaars, Meijendel, Wassenaar, 26 oktober 2015.

Leeuweriken tot lijsters

Boomleeuwerik was voor het derde opeenvolgende jaar schaars. Naast de twee CES-vogels werden er in het najaar nog vier geringd. De nacht van 25 op 26 oktober was goed voor **Veldleeuwerik**, met 70 vangsten. Het najaarstotaal lag op 149. De enige **Boerenzwaluw** werd op 22 augustus van metaal voorzien. Voor het eerst sinds 2012 werden weer **Huiszwaluwen** geringd, en wel op 13 augustus (twee) en 10 (acht) en 11 september (twee). Met dit totaal van 12 werd het jaarrecord van 2009 (was negen) verbeterd. Er werden slechts vijf **Boompiepers** geringd, maar daar zat met een vangst op 5 oktober wel een late bij. Na topjaar 2014 deed **Graspieper** het met een wel heel schamele 27 exemplaren slechter dan ooit. Wel werd op 8 oktober (eindelijk!) de eerste **Grote Pieper** voor de stichting binnengesleept: de vele pogingen van de laatste jaren – met enkele vogels naast de slag – wierpen nu eens vruchten af. De vogel hing nota bene in een mistnet. Een (andere) vogel die een week lang rondom de baan ter plaatse zat, liet zich overigens niet vangen. Het aantal van negen **Grote Gele Kwikstaarten** was niet om over naar huis te schrijven. Het is een raadsel waarom de vangsten enkele jaren geleden makkelijker gingen: het aantal doortrekkende vogels dat vanaf telposten langs onze kust worden gezien neemt niet af. In het voorjaar werden (slechts) drie **Witte Kwikstaarten** geringd, in het najaar volgde nog een juveniel. Op 17 maart werd de eerste **Rouwkwikstaart** sinds 2007 gevangen, maar vooral de vangst van een (vermoedelijk tweedeaars) man in handpenrui op 8 augustus was bijzonder. Vorig jaar werd een recordaantal van 74 **Winterkoningen** geringd – een record dat al 13 jaar stond. Dit jaar werd dat met 94 exemplaren ruim verbeterd. Het ligt voor de hand dat het hoge aantal vangdagen gecombineerd met enkele zachte

winters op rij hieraan ten grondslag ligt. **Heggenmus** deed het met 79 vangsten maar matig. 781 **Roodborsten** betekenden een record (was 673 in 2008), al werd dat zonder opvallende pieken geboekt. Spectaculair was de vangst van een exemplaar met een Moskva-ring op 10 oktober, die op 16 oktober nogmaals werd gecontroleerd. De vogel verkeerde in matige conditie en viel gedurende de week af, van 13,8 tot 13,2 gram.

Afbeelding 21. Rouwkwikstaart, tweede-kalenderjaar man, Meijndel, Wassenaar, 13 augustus 2015.

Afbeelding 22. Grote Pieper, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 8 oktober 2015: een langverwachte nieuwe soort voor de stichting.

Na een zeldzame blanco in 2014 vingen we dit jaar weer **Blauwborsten**, met vier vogels tussen 31 juli en 9 september.

Afbeelding 23. Blauwborst, eerste-kalenderjaar vrouwtje, Meijendel, Wassenaar, 31 juli 2015.

Na het goede 2014 was het aantal **Nachtegalen** dit jaar bijzonder slecht. In de periode 15 juli tot 15 augustus worden normaliter iedere vangochtend vogels met geluid gevangen. Het project richt zich op de dispersie van jonge vogels na het broedseizoen. In deze periode werden slechts 56 exemplaren geringd (tabel 5). Wegens gebrek aan succes werden de pogingen dit jaar na 9 augustus al gestaakt. Het jaartotaal lag op 80.

Tabel 5. Aantal gevangen Nachtegalen per dag tussen 15 juli en 9 augustus 2014

juli									augustus							tot
15	16	18	22	23	24	23	24	31	1	3	5	6	7	8	9	
2	0	2	6	9	4	9	4	9	3	3	2	2	1	0	0	56

Een **Noordse Nachtegaal** werd op 29 september knap door Rinse pal achter een mistnet ontdekt en vervolgens net zo knap door Wouter van der Ham gefotografeerd. Pas in de namiddag van 4 oktober – dus vijf dagen later, zonder verdere waarnemingen – werd deze eerstejaars vogel op exact dezelfde plek gevangen. Na een geval op 31 augustus 2008 was dit onze tweede vangst van deze soort. Dit is meteen de laatste datum ooit waarop deze soort in Nederland is vastgesteld (was 3 oktober 2013, Maasvlakte).

Afbeelding 24-25. Noordse Nachtegaal, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 4 oktober 2015. De tweede voor VRS Meijndel.

Van **Gekraagde Roodstaart** werd het prille jaarrecord van 2014 (37) met 49 vangsten ruim verbeterd. Was in 2014 met 25 vangsten juli veruit de beste maand, dit jaar was dat augustus, met 29 exemplaren.

Paapje kende met zeven vangsten tussen 13 augustus en 19 september ook al het beste jaar ooit (was zes in 2014) en er werd tevens een recordaantal van vijf **Roodborsttapuiten** geringd (was drie), waaronder een adulte man op 26 september. Na het uitstekende 2014 maakten de lijsters weer een pas op de plaats. **Zanglijster** bleef steken op 108 en **Merel** kwam tot 262. Twee mannetjes **Beflijster** op 24 april waren de eerste exemplaren sinds 1992, al is er een logische verklaring voor de lange afwezigheid: geen zangvogelgeluid in het voorjaar. **Koperwiek** deed het met 75 exemplaren niet eens onaardig, maar **Kramsvogel** kende met slechts één (!) vangst het slechtste jaar ooit.

Afbeelding 26. Twee mannetjes Beflijster, Meijendel, Wassenaar, 24 april 2015.

Rietzangers tot loofzangers

Spotvogels lieten zich alleen op 14 en 15 augustus vangen. De algemene rietvogels deden het meer dan uitstekend. **Kleine Karekiet** kende met 1231 nieuwe vangsten een stevig recordjaar (was 984 in 2012). Daarmee ving we voor het eerst van een andere soort dan Zwartkop meer dan duizend exemplaren in een jaar. Kleine Karekiet deed het de hele maand augustus uitstekend, met een uitschieter op de 22^e: 185 exemplaren (inclusief een eigen terugvangst en een Stockholmring) betekende een stevig dagrecord. Het oude dagrecord uit 2012 lag op 135. De meest bijzondere buitenlandse ring was een vogel met Gdansk-metaal op 14 augustus, onze eerste Poolse Kleine Karekiet. Het laatste exemplaar van het jaar was een eigen terugvangst op 1 november. Het record **Bosrietzanger** (was 51 in 2014) werd voor de vierde keer in vijf jaar verbeterd. Of beter gezegd: verpulverd. In totaal werden er 105 geringd. Vooral de eerste week van augustus was met liefst 50 vangsten erg goed. Bovendien werd op 3 augustus het dagrecord aangescherpt tot 14 (incl. een eigen terugvangst; was 13 in 2002). Ook **Rietzanger** kende met 70 exemplaren het beste jaar ooit (was 57 in 2014). Daarnaast waren er zes vreemde terugvangsten van vogels die allemaal langs de kust in Noord- of Zuid-Holland geringd bleken. Het dagrecord van 11 exemplaren (ook uit 2014) werd op 15 augustus geëvenaard. Van **Sprinkhaanzanger** verdween het prille jaarrecord van 2014 (187 vogels) met exact 200 nieuwe vangsten ook alweer uit de boeken. De eigen terugvangst op 6 oktober van een vogel die een dag eerder werd geringd, betekende een datumrecord. **Snor** bleef in tegenstelling tot de andere rietvogels schaars, met alleen exemplaren op 22 en 24 juli.

Zwartkop blonk niet zo uit als enkele andere *Sylvia*-soorten, maar met 1295 nieuwe vangsten was het al met al geen slecht jaar. Alleen op 19 september werden er meer dan honderd geringd: 110. **Sperwergasmus** kende met vijf vangsten tussen 16 augustus en 10 september het beste jaar ooit (was vier in 2010). Van **Tuinfluit** werd met 279 vangsten het kersverse jaarrecord van 2014 (237 exemplaren) verbeterd. Dankzij twee terugvangsten werd het dagrecord op 15 augustus aangescherpt tot 31 (was 30 nieuwe op 28 augustus 2014). Het aantal adulte **Grasmussen** en **Braamsluipers** in het voorjaar was hoger dan ooit. Doordat Grasmus ook een goede zomer kende, werd het record van deze soort uit – jawel – 2014 (136), verbroken: 153. Oktobervangsten zijn landelijk niet uitzonderlijk, maar de vogel op 3 oktober was voor ons de eerste uit deze maand. Van Braamsluiper werden relatief weinig juveniele vogels geringd, waardoor het totaal op 53 bleef steken. **Siberische Braamsluiper** werd niet eenmaal vermoed. **Fitis** kwam tot 130 vangsten, met daarbij een vrij late op 9 oktober (een mogelijke Noordse ssp. *acredula*). Op 24 augustus werd een eerstejaars gevangen met een vleugel van liefst 75 mm; de langste ooit in Meijndel gemeten. Na recordjaar 2014 (500 exemplaren) kende **Tjiftjaf** met 419 vangsten het op één na beste jaar ooit. De beste dag was 10 oktober, met 46 nieuwe en een terugvangst van een vogel met Deense ring. **Siberische Tjiftjaffen** waren dit najaar opvallend schaars in Nederland. In Meijndel werden er dan ook maar twee geringd, op 29 oktober en 12 november. Het jaarrecord **Bladkoning** (was negen in 2014) werd al op 5 oktober verbroken. Op die dag werd in 2014 pas de eerste geringd. Tussen 19 september en 12 oktober werden er uiteindelijk 17 geringd.

Bijzonder voor Meijndel was de **Goudhaan** op 10 juli, onze eerste juveniele vogel ooit. Verrassend genoeg volgde op 3 augustus een tweede juveniele. Maar vooral het najaar stond dankzij een spectaculaire invasie – veruit de grootste in onze geschiedenis – in het teken van de Goudhaan. Met 1502 vangsten passeerden ze niet alleen voor het eerst in een kalenderjaar de duizend exemplaren, ook was het daarmee voor het eerst de algemeenst gevangen soort in een jaar. Er waren liefst drie dagen met meer dan 100 vangsten en het dagrecord (was 108 in 2008) werd daarbij op 2 oktober flink aangescherpt tot 173. Er was één buitenlandse terugvangst: een vogel met Stockholmring op 18 oktober. Ook aardig was de Goudhaan die op 31 oktober 2014 door ons was geringd, en dit jaar op 18 oktober werd teruggevangen in de Kennemerduinen. **Vuurgoudhaan** deed het met 190 vangsten ook prima. Een eerste-kalenderjaar mannetje dat op 17 januari werd geringd, werd op 11 oktober teruggevangen: een mogelijk geval van winterplaatstrouw. Daarnaast waren er op 13 en 23 oktober terugvangsten van elders in Nederland geringde vogels.

Afbeelding 27. Goudhaan, juveniel, Meijndel, Wassenaar, 10 juli 2015.

Afbeelding 28. Vuurgoudhaan, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 8 september 2015.

Vliegenvangers tot gorzen

Met acht **Bonte Vliegenvangers** tussen 12 augustus en 9 september was 2015 een prima jaar.

Er was voor het eerst sinds 2008 weer een grote invasie **Zwarte Mezen**. Vooral dankzij twee topdagen werd tussen 27 september en 28 oktober een recordaantal van 297 vogels geringd (was 187 in 2005). Op 23 oktober werden er liefst 113 gevangen (dagrecord; was 78 in 2005), de volgende dag volgden er nog eens 108. Na een matige zomer kende **Pimpelmees** een vrij gelijkmatig, maar goed (laat) najaar, waardoor uiteindelijk een recordaantal van 525 vogels de boeken inging (was 500 in 2007). Koolmees, die in Meijndel gemiddeld een fractie algemener is, bleef dit jaar wat achter: 315. Op 16 juli werden twee juveniele Koolmezen gevangen met een pigmentstoring (afbeelding 29). Het jaartotaal **Glanskop** bleef steken op vier en de eerste **Kuifmees** sinds 2011 werd op 6 augustus geringd. Met name dankzij een goede novembermaand werden 42 **Startaarten** geringd. Daarbij zaten op de 4^e zeven **Witkopstaartmezen**, een nieuw taxon voor de ringbaan. Op deze dag werden ook nog 12 nieuwe en twee geringde 'gewone' Startaarten gevangen: 21 Startaarten is een dagrecord.

Afbeelding 29. Koolmees, eerstejaars met pigmentafwijking, Meijndel, Wassenaar, 16 juli 2015.

Afbeelding 30-31. Witkopstaartmees, Meijndel, Wassenaar, 4 november 2015. Bij het opzetten van de kopveren is enige donkere tekening te zien boven en achter het oog, maar ook bij Witkopstaartmees is de basis van deze veren zwart: bij plat gehouden kopveren was dit niet zichtbaar. De zeer witte onderzijde met een 'toefje' roze op de flanken, het ontbreken van donkere borsttekening, de bijna geheel witte tertials en de scherp afgetekende zwarte nekbands wijzen op *ssp. caudatus* en niet op een "intergrade". Ook waren de vleugels en staarten van deze vogels gemiddeld langer dan van de andere staartmezen die in 2015 werden gevangen, met daarbij ook de langst gemeten vleugel van het jaar: 67 mm.

Boomkruiper kende met 58 vangsten een topjaar (record was 51 in 2012). De laatste jaren was juli de beste maand, maar dit jaar spande augustus met 29 exemplaren de kroon. Het dagrecord van acht nieuwe vangsten van 5 juli 2012 werd op 6 augustus geëvenaard.

Afbeelding 32. Een net vol Zwarte Mezen op 23 oktober 2015, Meijndel, Wassenaar. Er werden er tijdens deze recorddag 113 geringd.

Er werd een recordaantal **Eksters** geringd (was vier in 2014). Na een zomervangst op 18 juli volgden er na wat extra inspanning tussen 19 oktober en 6 november nog eens vier. In 2014 ontbrak **Vlaamse Gaai** voor het eerst deze eeuw op de jaarlijst. Dit jaar niet, al was het marginaal: alleen op 8 juli was er tijdens een CES-ronde een mistnetvangst. **Spreeuwen** ontbraken in de zomer. Het (najaars)totaal lag op 75. Tussen 11 en 31 oktober werden drie **Ringmussen** geringd. Het eindtotaal van **Vink** lag op een magere 21. De enige twee **Kepen** werden op 15 en 19 oktober geringd. In de zomermaanden zat een voor onze locatie ongewoon hoog aantal **Groenlingen** ter plaatse. Tussen 18 juli en 31 augustus werden er 34 geringd. In het najaar volgden er nog twee en daarmee werd dit, na 2007 (42), het op één na beste jaar deze eeuw. Op 4 juni werd de enige **Kneu** geringd. Leuk waren de zeven **Kleine Barmsijzen** op 21 oktober, later deze maand gevolgd door eenlingen op de 24 en 28e. Op 28 oktober werd tevens de enige **Grote Barmsijs** geringd. **Goudvink** deed het met zeven vangsten niet onaardig, **Rietgors** kende met tien exemplaren daarentegen een matig jaar.

3.4 Najaarsfenologie zangvogels

Bij zangvogels is de najaarsfenologie van veel zomersoorten op ringbanen veel beter te bepalen dan in het veld. In 2015 werden voor Meijndel liefst vier datumrecords geboekt. Zie tabel 6 (z.o.z.).

Tabel 6. Laatste vangdata zomerzangvogels in Meijndel in 2000-2015

soort	2015	2000-2014
Boompieper*	5 oktober	14 september 2014
Nachtegaal	31 augustus	13 september 2009
Blauwborst	9 september	14 september 2008
Gekraagde Roodstaart	29 september	9 oktober 2007
Paapje*	19 september	14 september 2014
Sprinkhaanzanger*	6 oktober	3 oktober 2005
Snor	24 juli	21 september 2005
Rietzanger	19 september	7 oktober 2007
Bosrietzanger	24 augustus	27 september
Kleine karekiet	1 november	27 november 2007
Spotvogel	15 augustus	28 augustus 2014
Braamsluiper	8 september	7 oktober 2005
Grasmus*	3 oktober	29 september 2010
Tuinfluitier	4 oktober	16 november 2001
Fitis	9 oktober	14 oktober 2009
Bonte Vliegenvanger	9 september	18 september 2009

* datumrecord in 2015

3.5 DNA-onderzoek

In 2015 werd het DNA-onderzoek naar Tjiftjaf, Fitis en Braamsluiper voortgezet (van der Spek 2015; van der Spek *et al* 2013; de Knijff *et al* 2012). Dit project is opgezet om een beter beeld te krijgen van het voorkomen en het uiterlijk van verschillende (onder)soorten die sterk op elkaar lijken. In 2016 is verdeeld over vijf soorten veermateriaal van 37 vogels verzameld (tabel 7).

Tabel 7. Veersamples verzameld in Meijndel in 2015.

Soort	2015	2016
Tjiftjaf	4	geen
Siberische Tjiftjaf	1	geen
Fitis	6	16
Braamsluiper	5	14
Goudhaan	21	n.v.t.
Totaal	37	30

Het onderzoek vindt plaats in samenwerking met Peter de Knijff en zijn studenten (LUMC Leiden; Universiteit Leiden) en vier andere ringstations: Vrs Van Lennep (Bloemendaal), Vrs Castricum, Vrg Grauwe Gans (Almere) en Vrs Schiermonnikoog. In drie jaar tijd verzamelen de vijf ringbanen gezamenlijk duizend samples van borstveren. Dit gebeurt met plastic handschoenen om vervuiling met menselijk DNA te voorkomen. Samples worden opgeslagen in een zakje met daarop vermeld de ringgegevens. Die worden op een koele, droge plaats bewaard en aan het einde van het seizoen verstuurd. In www.GRIEL.nl wordt per vangst vermeld dat DNA-materiaal is verzameld. Vogels waarvan veren zijn verzameld zijn zoveel mogelijk gefotografeerd volgens een vast protocol. Vrs Meijndel verzamelt daarbij tussen 2013 en 2016 vijftig veersamples van tjiftjaffen, veertig van fitissen en dertig van braamsluiers. Dit gebeurt at random in het najaar (plus 'verdachte' vogels waarvan op basis van het uiterlijk een andere (onder)soort vermoed wordt). Daarnaast wordt referentiemateriaal verzameld van broedvogels. Tot slot is er een categorie 'overig', waarbij ingespeeld kan worden op de actualiteit, zoals dit jaar gebeurd is met de Goudhaneninvasie, om eventueel na te gaan of er ook een oostelijk taxon (ssp. *coatsi*) in het spel was. Inmiddels zijn meer samples van Tjiftjaffen verzameld dan de richtlijn aangeeft (80 in plaats van 50). In 2016 worden daarvan dan ook geen veertjes meer verzameld. Van Fitis (24) en Braamsluiper (16) is tot nu toe nog te weinig materiaal aanwezig. Dit wordt in 2016 gecompenseerd.

3.6 Aantal geringde vogels per soort

In de exoot Fazant) en vijf ondersoorten geringd (zie ook 3.6). Het totaal van 2000-2014 is gesommeerd en daarover is een jaargemiddelde berekend. Dat gemiddelde is weggezet tegen het resultaat van 2015: zo wordt duidelijk of een soort in 2015 bovengemiddeld (groen; 49 soorten), ondermaats (rood; 24 soorten) of gemiddeld (vet; zes soorten) scoorde. Is een jaargemiddelde afgerond nul, dan is deze 'weging' achterwege gelaten. Van de niet op soort gedetermineerde barmsijzen is (uiteraard) geen jaargemiddelde berekend.

Tabel 8. Totaal aantal geringde exemplaren en jaargemiddelden per soort in 2000-2015 vs. jaartotalen per soort in 2015

nr	soort	00-14	gem.	2015
1	Roerdomp	1	0	0
2	Woudaapje	1	0	0
3	Blauwe Reiger	1	0	0
4	Knobbelzwaan	3	0	3
5	Krooneend	1	0	0
6	Sperwer	40	3	1
7	Buizerd	6	0	0
8	Torenvalk	9	1	0
9	Boomvalk	1	0	0
10	Kwartel	46	3	18
11	Fazant	2	0	0
12	Waterral	793	53	25
13	Porseleinhoen	48	3	3
14	Kwartelkoning	2	0	0
15	Waterhoen	28	2	1
16	Meerkoet	2	0	0
17	Bontbekplevier	5	0	0
18	Kleine Plevier	0	0	1
19	Goudplevier	5	0	0
20	Kievit	1	0	0
21	Krombekstrandloper	1	0	0
22	Bonte Strandloper	10	1	1
23	Bokje	3	0	0
24	Watersnip	24	2	0
25	Houtsnip	3	0	1
26	Regenwulp	2	0	1
27	Wulp	9	1	0
28	Tureluur	3	0	0
29	Groenpootruiter	16	1	0
30	Witgat	68	5	23
31	Bosruiter	3	0	3
32	Oeverloper	20	1	7
33	Steenloper	2	0	0
34	Kokmeeuw	5	0	0
35	Stormmeeuw	100	7	0
	Russische Stormmeeuw*	9	1	0
36	Kleine Mantelmeeuw	1	0	0
37	Zilvermeeuw	1	0	1
38	Grote Mantelmeeuw	1	0	0
39	Holenduif	1	0	0

nr	soort	00-14	gem.	2015
40	Houtduif	9	1	5
41	Koekoek	2	0	1
42	Kerkuil	6	0	1
43	Bosuif	1	0	0
44	Ransuil	21	2	1
45	Velduil	1	0	0
46	Gierzwaluw	63	4	9
47	Ijsvogel	47	3	11
48	Draaihals	28	2	3
49	Groene Specht	7	0	0
50	Grote Bonte Specht	42	3	8
51	Kleine Bonte Specht	14	1	1
52	Boomleeuwerik	124	8	6
53	Veldleeuwerik	2413	160	149
54	Boerenzwaluw	16	1	1
55	Huiszwaluw	13	1	12
56	Grote Pieper	0	0	1
57	Boompieper	62	4	4
58	Graspieper	3252	217	27
59	Waterpieper	6	0	0
60	Oeverpieper	18	1	0
61	Gele Kwikstaart	1	0	0
62	Grote Gele Kwikstaart	217	14	9
63	Witte Kwikstaart	20	1	4
64	Rouwkwikstaart	3	0	2
65	Pestvogel	2	0	0
66	Winterkoning	726	48	94
67	Heggenmus	972	65	79
68	Roodborst	4879	325	781
69	Noordse Nachtegaal	1	0	1
70	Nachtegaal	1960	131	80
71	Blauwborst	31	2	4
72	Zwarte Roodstaart	2	0	0
73	Gekraagde Roodstaart	202	13	49
74	Paapje	19	1	7
75	Roodborsttapuit	11	1	5
76	Tapuit	5	0	0
	<i>Groenlandse Tapuit</i>	1	0	0
77	Merel	2618	175	262

nr	soort	00-14	gem.	2015
78	Beflijster	0	0	2
79	Kramsvogel	949	63	1
80	Zanglijster	1227	82	108
81	Koperwiek	890	59	75
82	Grote Lijster	6	0	0
83	Cettis Zanger	7	0	0
84	Sprinkhaanzanger	1130	75	200
85	Snor	11	1	2
86	Waterrietzanger	5	0	0
87	Rietzanger	335	22	70
88	Veldrietzanger	1	0	0
89	Struikrietzanger	1	0	0
90	Bosrietzanger	376	25	105
91	Kleine Karekiet	7273	485	1231
92	Grote Karekiet	7	0	0
93	Spotvogel	13	1	2
94	Sperwergrasmus	18	1	5
95	Braamsluiper	535	36	53
96	Siberische Braamsl.	1	0	0
97	Grasmus	1203	80	153
98	Tuinfluiter	1671	111	279
99	Zwartkop	13146	876	1295
100	Pallas' Boszanger	1	0	0
101	Bladkoning	27	2	17
102	Bruine Boszanger	3	0	0
103	Tjiftjaf	3091	206	419
104	Siberische Tjiftjaf	18	1	2
105	Fitis	1560	104	130
	<i>Noordse Fitis</i>	2	0	0
106	Goudhaantje	2166	144	1502
107	Vuurgoudhaantje	1150	77	190
108	Kleine Vliegenvanger	1	0	0
109	Withalsvliegenvanger	1	0	0
110	Bonte Vliegenvanger	44	3	8
111	Baardmannelje	42	3	0
112	Staartmees	442	29	35

nr	soort	00-14	gem.	2015
	Witkopstaartmees	0	0	7
113	Glanskop	52	3	4
114	Kuifmees	2	0	1
115	Zwarte Mees	374	25	297
116	Pimpelmees	3584	239	525
117	Koolmees	3816	254	315
118	Boomklever	2	0	0
119	Boomkruiper	228	15	58
120	Buidelmees	4	0	0
121	Klapekster	4	0	0
122	Gaai	45	3	1
123	Ekster	11	1	5
124	Kauw	2	0	0
125	Zwarte Kraai	7	0	0
126	Spreeuw	622	41	75
127	Huismus	1	0	0
128	Ringmus	12	1	3
129	Vink	526	35	21
130	Keep	36	2	2
131	Groenling	64	4	36
132	Putter	5	0	0
133	Sijs	23	2	0
134	Kneu	4	0	1
	<i>barmsijs spec</i>	72	-	0
135	Grote Barmsijs	1833	122	1
136	Kleine Barmsijs	158	11	9
137	Goudvink	95	6	7
	<i>Noordse Goudvink</i>	5	0	0
138	IJsgors	1	0	0
139	Sneeuwgor	1	0	0
140	Geelgor	1	0	0
141	Ortolaan	1	0	0
142	Rietgor	180	12	10
	Totaal	68216	4257	8968

* Een nieuw artikel (Adriaens & Gibbins, 2016) biedt handvatten om ca. 40% van de Russische Stormmeeuwen ssp. *heinei* definitief op naam te brengen. Geen van de in Meijndel gevangen en gefotografeerde vogels vertoont diagnostische kleedkenmerken van *heinei* (mogelijk deels omdat niet alle kenmerken op de foto staan). De vogels zijn echter geen 'klassieke' nominaat ssp. *canus*. Het lijken met het artikel intergrades, of de *heinei*-type vogels die (nog?) niet met zekerheid gedetermineerd kunnen worden (de overige 60%). De maten wijzen vooralsnog op *heinei* – al dienen maten uiteraard met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

3.7 Vangsten buiten Meijendel

Buiten Meijendel werden 174 vogels van 14 soorten geringd (tabel 9). In Den Haag, Oegstgeest, Leiden en Wassenaar werden 118 pullen en drie adulte vogels van acht soorten geringd. Tijdens de Haagse Vogeldag van de Haagse Vogelbescherming werden bij een demonstratie in het Haagse Bos 31 vogels geringd. Tot slot werden 22 Bokjes geringd in de Duivenvoordse Polder (zie kader).

Tabel 9. In 2014 buiten Meijendel geringde vogels

Soort	Aantal
Torenavk	14
Bokje	22
Kleine Mantelmeeuw	6
Zilvermeeuw	25
Ijsvogel	11
Turkse Tortel	1
Boerenzwaluw	61
Winterkoning	3
Merel	1
Koolmees	14
Pimpelmees	12
Goudhaan	1
Ekster	1
Kauw	2
Totaal	174

Afbeelding 33. Rinse met twee Bokjes aan zijn voeten, Duivenvoordse Polder, Wassenaar, 18 oktober 2015.

RAS Bokje Duivenvoordse Polder

Na een pilot in 2009 werd in 2010 een RAS-onderzoek naar Bokjes gestart in de Duivenvoordse Polder, dat zich richt op plaatstrouw en overleving. Na twee slechte jaren volgde een recordjaar.

Staatsbosbeheer maaide het perceel mooi op tijd en de in 2013 door een aannemer te diep gegraven greppel ligt er inmiddels weer goed bij.

Dankzij de stevige regenval in september ontstond al met al geweldig habitat in een jaar waarin ze landelijk algemener leken dan doorgaans het geval is. Na twee voorjaarsvangsten werden er tussen 11 oktober en 1 november liefst 19 geringd. Op 18 oktober en 1 november werd het dagrecord van zes exemplaren geëvenaard. Vervolgens gooide het weer roet in het eten: er viel zoveel neerslag, dat het perceel veel te nat werd. In december werden nog wel drie Bokjes gezien, maar een vangpoging bleef zonder resultaat.

Het is opvallend dat we op een totaal van 64 geringde vogels nog nooit een vogel hebben teruggevangen. De doorloop op het perceel lijkt daarmee groot.

4 Terugmeldingen ontvangen in 2015

Dit hoofdstuk is opgebouwd uit drie delen: 1) een selectie van interessante eigen terugvangsten; 2) alle in 2015 ontvangen berichten van elders geringde vogels die door ons zijn terug gevangen; en 3) alle in 2015 ontvangen berichten van door ons geringde vogels die elders zijn teruggemeld.

4.1 Eigen terugvangsten

In deze paragraaf wordt een selectie van interessante eigen terugvangsten weergegeven. De nadruk ligt op vogels die we in 2013 of eerder hebben geringd.

Tabel 10. Interessante eigen terugvangsten in 2015

soort	ringnr	Kleed*	ringdatum	controle	opm.
Houtduif	5137244	> 1 ^e kj	18-07-2014	01-09-2015	Onze eerste eigen terugvangst na meer dan een jaar.
Holenduif	3332242	2 ^e kj	10-08-2014	16-07-2015	Op 24 april ook afgelezen in de Libellenvallei.
Kleine Bonte Specht	V 664488	> 1 ^e kj man	16-07-2013	06-08-2015	Eigen terugvangst na 2 jaar!
Heggenmus	AX 41852	1 ^e kj	01-08-2013	15-04-2015 04-06-2015	
	AX 41824	1 ^e kj	01-08-2013	14-05-2015 26-06-2015	
Gekraagde Roodstaart	AX 41407	pull	29-06-2013	23-05-2015	Adult vrouw, ooit geringd als pull.
Nachtegaal	V 486020	2 ^e kj	21-05-2011	24-04-2015 03-05-2015 14-05-2015 14-06-2015 10-07-2015	
	V 606153	1 ^e kj	23-07-2012	24-04-2015	
Merel	L 374609	1 ^e kj vrouw	02-10-2013	30-08-2015	
	L 374610	1 ^e kj vrouw	02-10-2013	14-06-2015	
Kleine Karekiet	AV 37688	1 ^e kj	29-08-2012	15-07-2015	
	AX 41363	> 1 ^e kj	12-05-2013	23-05-2015	
	BC 86672	1 ^e kj	26-09-2014	08-10-2015	
Sprinkhaanzanger	AX 41555	1 ^e kj	13-07-2013	16-07-2015	
Zwartkop	V 606251	> 1 ^e kj man	04-08-2012	11-09-2015	
	V 664434	> 1 ^e kj man	27-05-2013	24-04-2015	
Grasmus	AT 40363	1 ^e kj	09-08-2010	07-07-2015	Gecontroleerd als adulte man; geen andere terugvangst tussen 2010 en 2015.
	BA 68147	> 1 ^e kj man	13-05-2012	16-07-2015	
	AX 41385	> 1 ^e kj man	16-06-2013	15-04-2015	
	AX 41506	1 ^e kj	07-07-2013	03-05-2015	
	AX 41519	> 1 ^e kj	10-07-2013	22-07-2015	
	AX 41563	> 1 ^e kj	13-07-2013	16-07-2015	
Braamsluiper	BA 68295	> 1 ^e kj	26-06-2012	14-06-2015	
Fitis	ADB 320	1 ^e kj	14-08-2013	14-05-2015	
Vuurgoudhaan	AEB 529	1 ^e kj vrouw	31-10-2014	14-10-2015	
	AEB 771	2 ^e kj man	17-01-2015	11-10-2015	Winterplaatstrouw?
Boomkruiper	ADB 160	1 ^e kj	10-07-2013	28-10-2015	Ruim 2 jaar later, geen tussentijdse terugvangsten.
Koolmees	V 423602	1 ^e kj man	10-10-2015	23-05-2015	
	AX 41370	pull	04-06-2013	15-04-2015	Teruggevangen als adulte man.
	AX 41456	1 ^e kj	30-06-2013	02-11-2015	Teruggevangen als adulte man.
	AX 41773	1 ^e kj	27-07-2013	03-05-2015 14-05-2015	Teruggevangen als adulte man.
Pimpelmees	AX 41423	1 ^e kj	30-06-2013	15-10-2015	
Staartmees	Y 87919	1 ^e kj	02-06-2011	29-08-2015	
Rietgors	V 664444	> 1 ^e kj vrouw	25-06-2013	14-06-2015	

* het kleed van de vogel bij het ringen

4.2 Elders geringd, in Meijendel teruggevangen

Door een uploadfout werd de Poolse Grote Barmsijs uit 2008 pas nu teruggekoppeld. Een Deense Tjiftjaf en een Poolse Kleine Karekiet waren noviteiten. Leuke terugvangsten uit 2015 die nog niet zijn teruggekoppeld zijn o.a. een Duitse IJsvogel, Russische Roodborst en Zweedse Goudhaan.

Tabel 11. Vreemde terugvangsten in Meijendel ontvangen in 2015

soort	ringnr	Kleed*	ringplek	ringdatum	controle	opm.
Roodborst	Arnhem BC 72333	1 ^e kj	Castricum, NH	23-09-2015	08-10-2015 09-10-2015	
Merel	Arnhem L 398898	1 ^e kj vrouw	Castricum, NH	06-11-2014	01-11-2015	
Zanglijster	Arnhem L 323300	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	07-08-2013	24-04-2015 03-05-2015 04-06-2015 14-07-2015	
Tuinfluit	Brussels 13667048	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	23-08-2014	02-09-2014	
	Arnhem BC 05960	1 ^e kj	Vlieland, Fr	21-08-2015	23-08-2015	
Zwartkop	London D622578	1 ^e kj	Perry Way, Frampton on Severn, Gloucestershire, Engeland	24-07-2013	30-03-2014	
	Arnhem V 730762	> 1 ^e kj man	Kennemerduinen, NH	27-04-2015	03-05-2015	Gecontroleerd als 2 ^e kj
	Arnhem V 695120	1 ^e kj vrouw	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	28-09-2015	29-09-2015	
	Arnhem BC 46746	1 ^e kj man	Ooijse Graaf, Gl	27-08-2014	04-09-2014	
	Brussels 13663403	1 ^e kj man	Aalst, België	25-08-2014	24-04-2015	
Braamsluiper	Arnhem AU 98881	> 1 ^e kj man	Kornwerderzand, Fr	29-04-2015	23-05-2015	
Kleine Karekiet	Stockholm CN 70749	1 ^e kj	Linköping, Östergötlands län, Zweden	13-08-2012	28-08-2014	
	Stockholm CY 25082	1e kj	Lassavägen, Varberg, Zweden	14-08-2015	22-08-2015	
	Brussels 13240581	1 ^e kj	Lommel, Limburg, België	28-08-2013	03-08-2014	
	Brussels 13593907	> 1 ^e kj	Buizingen, België	23-08-2014	07-07-2015	
	Brussels 13666497	> 1 ^e kj	Oorderen, België	20-08-2014	01-08-2015	
	Brussels 14139201	1 ^e kj	Bree, België	10-08-2015	14-08-2015	
	Arnhem BA 30176	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	09-09-2012	01-08-2015	
	Arnhem BA 31242	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	31-07-2013	06-08-2015	
	Arnhem BA 34336	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	06-08-2014	31-07-2015	
	Gdansk K5N 3964	> 1 ^e kj	Darlowo, Zachodniopomorskie, Polen	17-08-2014	14-08-2015	
Rietzanger	Brussels 13247165	1 ^e kj	Poperinge, West- Vlaanderen, België	12-08-2014	15-08-2014	
	Arnhem AX 88180	> 1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	31-05-2015	18-07-2015	
	Arnhem AX 88739	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	26-07-2015	05-08-2015	
	Arnhem BC 70234	1 ^e kj	Castricum, NH	16-07-2015	23-07-2015	
	Arnhem	1 ^e kj	Kwade Hoek, ZH	01-08-2015	13-08-2015	Geringd door

	BB 24634					Rinse v/d Vliet, die ook in Meijendel actief is.
	Arnhem BE 55617	1 ^e kj	Zwanenwater, NH	06-08-2015	16-08-2015	
	Arnhem AX 88880	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	01-08-2015	11-08-2015	
Tjiftjaf	Copenhagen	> 1 ^e kj	Gedser, Denemarken	22-09-2014	10-10-2015	
	Brussels CB 0004	1 ^e kj	Kinrooi, België	17-10-2014	23-10-2015	
	Arnhem AAF 216	Volgroeid	Castricum, NH	21-09-2013	10-07-2015	
	Arnhem AEA 670	Volgroeid	Warns, FR	29-09-2014	27-09-2015	
Vuurgoudhaan	Arnhem Y 36421	1 ^e kj man	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	18-10-2014	13-10-2015	Door ons gecontroleerd als vrouw (wel als > 1 kj)
	Arnhem AAH 116	1 ^e kj vrouw	Castricum, NH	15-10-2014	23-10-2015	
Pimpelmees	Arnhem BD 04027	1 ^e kj	Westenschouwen, ZI	03-07-2015	13-10-2015	
	Arnhem BD 21783	1 ^e kj	Westenschouwen, ZI	18-10-2015	02-11-2015	
	Arnhem AX 88545	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	12-07-2015	11-10-2015 14-10-2015	
	Arnhem BE 11498	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	13-09-2015	19-09-2015	
	Arnhem BE 12148	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	24-10-2015	29-10-2015	
	Arnhem / BE 60789	1 ^e kj	Kennemerduinen, NH	27-10-2015	08-11-2015	Geringd door Jan Vegelin, die ook bij ons actief is.
Koolmees	Arnhem V 595737	> 2 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	25-02-2015	08-11-2015	
	Arnhem V 823472	> 1 ^e kj man	Den Oever, NH	21-10-2015	29-10-2015	
	Arnhem V 827011	1 ^e kj	Kennemerduinen, NH	09-10-2015	04-11-2015	
Grote Barmsijs	Gdansk K 5A0223	Volgroeid	Krynica Morska, Pommeren, Polen.	27-10-2008	26-11-2008	Gecontroleerd als > 1kj vrouw. Door uploadfout niet eerder verstuurd.

* het kleed van de vogel bij het ringen

4.3 In Meijendel geringd, elders teruggevangen of afgelezen

De Groenpootruiter en Oeverpieper die teruggemeld werden uit Frankrijk zijn onze eerste buitenlandse terugmeldingen van deze soorten.

Tabel 12. Door ons geringd, elders teruggemeld; teruggekoppeld in 2015

soort	ringnr	Kleed*	terugmeldplek	ringdatum	controle	opmerkingen
Groenpootruiter	1583513	1 ^e kj	Ares, Gironde, Aquitaine, Frankrijk	31-08-2014	09-12-2014	Geschoten.
Holenduif	3332242	> 1 ^e kj	Meijendel, Zuid-Holland	10-08-2014	23-04-2015	Vogel door de ringer (Rinse) afgelezen in de Libellenvallei.
Oeverpieper	BA 69310	1 ^e kj	Calais , Frankrijk	12-10-2012	10-01-2013	> week dood, als vogel onbekend
Roodborst	BC 86500	1 ^e kj	Elburg, Gelderland	11-09-2015	23-10-2015	Teruggemeld als > 1 ^e kj.
	BE 14178	1 ^e kj	Folkestone, Kent, Engeland	10-10-2015	26-10-2015	Raamslachtoffer.
Merel	L 332758	> 1 ^e kj vrouw	Gaydon, Warwickshire, Engeland	25-10-2014	24-12-2014	Verkeersslachtoffer, < een week dood
	L 414033	1 ^e kj man	Falsterbö, Zweden	06-11-2014	31-03-2015	
Zwartkop	V 606366	1 ^e kj	Herne, Vlaams-Brabant, België	19-08-2012	01-10-2014	
	V 606949	1 ^e kj man	Sint-Laureins, Oost-Vlaanderen, België	08-09-2012	03-04-2014	
	V 664408	1 ^e kj man	Forty Hill, Essex, Greater London, Engeland	06-11-2012	12-02-2015	Gedood door kat.
	V 713032	1e kj vrouw	Moeskroen, Henegouwen, Waals Gewest, België	06-09-2014	17-09-2014	Gecontroleerd als > 1 ^e kj
	V 7131182	1e kj vrouw	Amsterdam, NH	08-09-2014	19-04-2015	Dood, tegen glas gevlogen
	V 713413	1e kj man	Zedelgem, Vlaams Gewest, België	11-09-2014	15-09-2014 16-09-2014 19-09-2014 24-09-2014	
	V 714428	1 ^e kj man	Sint-Laureins, Oost-Vlaanderen, België	31-08-2014	06-09-2014	
	V 714480	1 ^e kj vrouw	Rijkevorsel, Vlaams Gewest, België	31-08-2014	03-10-2014	
	V 714562	1 ^e kj vrouw	Bergen, Henegouwen, Waals Gewest, België	02-09-2014	19-04-2015	
	V 714756	1 ^e kj vrouw	Lebbeke, Vlaams Gewest, België	04-09-2014	18-09-2014	
	V 777915	1 ^e kj vrouw	Houthulst, België	15-08-2015	24-09-2015	
	V 808116	> 1kj vrouw	Sint-Amands, België	30-08-2015	11-09-2015	
	V 808565	1 ^e kj vrouw	Grembergen, Dendermonde, België	19-09-2015	20-09-2015	
	V 808576	1 ^e kj man	Bant, Friesland	20-09-2015	25-09-2015	
V 808693	1 ^e kj vrouw	Boliqueime, Portugal	27-09-2015	19-10-2015	Geschoten; gemeld als soort onbekend	
Tuinfluitier	V 606411	1 ^e kj	Middelburg, Zl	24-08-2012	09-05-2015	Raamslachtoffer; gemeld als vogel onbekend.
Kleine Karekiet	AT 40437	1 ^e kj	Chievres, Hainaut, België	14-08-2010	05-08-2013	
	AV 38090	1 ^e kj	Mechelen, Vlaams Gewest, België	13-08-2011	16-08-2012 15-08-2012	
	AX 42585	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	21-09-2013	27-09-2013	
	BB 09870	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	26-07-2014	08-08-2015	

	BB 09466	1 ^e kj	Ingooigem, West-Vlaanderen, België	29-06-2014	01-08-2015	Teruggemeld als 1 ^e kj.
	BB 09963	1 ^e kj	Ingooigem, West-Vlaanderen, België	31-07-2014	02-08-2015	
	BB 10351	1 ^e kj	Hamme, Oost-Vlaanderen, België	10-08-2014	21-08-2014	
	BC 85529	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	10-07-2015	22-07-2015	
	BC 85714	1 ^e kj	Bierwart, Wallonië, België	24-07-2015	11-08-2015	
	BE 16005	1 ^e kj	Chemin d'Arguin, Villefranche, Frankrijk	05-08-2015	31-08-2015	
	BE 16169	> 1 ^e kj	Veurne, West-Vlaanderen, België	07-08-2015	12-08-2015	
	BE 85842	1e kj	Lier, Antwerpen, België	01-08-2015	07-08-2015	Teruggemeld als > 1 ^e kj
	BE 85771	> 1e kj	Sint Amands, Antwerpen, België	01-08-2015	07-08-2015	
	BE 16025	> 1e kj	Lebbeke, België	06-08-2015	15-08-2015	Teruggemeld als 1 kj
	BE 16304	1 ^e kj	Mechelen, België	11-08-2015	20-08-2015	
	BE 16448	1 ^e kj	Heestert, Zwevegem, België	13-08-2015	22-08-2015	
	BE 16505	1 ^e kj	Nassogne, Wallonië België	14-08-2015	30-08-2015	
	BE 16560	1 ^e kj	Bambrugge, Wallonië, België	15-08-2015	21-08-2015	
	BE 16571	1 ^e kj	Lebbeke, België	15-08-2015	20-08-2015	
	BE 16603	1 ^e kj	Mechelen, Vlaams Gewest, België	15-08-2015	21-08-2015	
	BE 16739	1 ^e kj	Buizingen, Vlaams-Brabant, België	20-08-2015	29-08-2015	
	BE 16749	1 ^e kj	Willebroek, België	20-08-2015	29-08-2015	
	BE 16957	1 ^e kj	Sint-Amands, België	22-08-2015	29-08-2015	
	BE 16996	1 ^e kj	Lapscheure, Damme, België	22-08-2015	02-09-2015	
	BC 85653	> 1e kj	Mechelen, België	22-07-2015	02-08-2015	Teruggemeld als 1 kj
	BC 85765	1 ^e kj	Dunes de la Slack, Nord-Pas-de-Calais, Frankrijk	01-08-2015	09-08-2015	
	BC 85988	> 1e kj	Lebbeke, België	05-08-2015	16-08-2015	
	BC 86140	1 ^e kj	Lebbeke, België	23-08-2015	02-09-2015	
	BC 86168	1 ^e kj	Bokrijk, Limburg, België	24-08-2015	01-09-2015	
	BC 86385	1 ^e kj	Berendrecht, Antwerpen, België	09-09-2015	20-09-2015	
	BC 86495	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	11-09-2015	12-09-2015	
	BC 86659	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	26-09-2015	04-10-2015	
Bosrietzanger	BE 16585	1 ^e kj	Pepingen, Vlaams-Brabant, België	15-08-2015	21-08-2015	Teruggemeld als Kleine Karekiet!
Rietzanger	BE 16293	1 ^e kj	Neerpelt, Limburg, België	11-08-2015	13-08-2015	Teruggemeld als > 1 ^e kj
Sprinkhaanzanger	BC 86490	1 ^e kj	Oorderen, Antwerpen, België	11-09-2015	19-09-2015	
Fitis	ADB 189	1 ^e kj	Kennemerduinen, NH	14-07-2013	05-06-2015	
	ADB 692	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	15-07-2014	04-06-2015	
	ADB 710	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	16-07-2014	12-04-2015	
	ADB 812	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	27-07-2014	19-04-2015	
Tjiftjaf	ADB 954	1 ^e kj	Oostvaardersdijk,	08-09-2014	12-04-2015	

			Almere, FL			
	AHP 156	vgr	Sint-Amands, België	20-10-2015	25-10-2015	
Koolmees	AX 41037	1 ^e kj	Greifswalder Oie, Mecklenburg- Vorpommern, Duitsland	23-10-2012	14-04-2013 15-04-2013	
	BA 69491	1 ^e kj	Kampenhout, Vlaams- Brabant, België	19-10-2012	04-11-2012	
	BC 50221	man 1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	18-10-2014	04-02-2015	
Pimpelmees	BA 68237	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	21-06-2012	26-06-2015 11-07-2015	
	BE 14554	1 ^e kj	Leiden, ZH	20-10-2015	17-11-2015	Gepakt door kat.
Zwarte Mees	BE 14716	1 ^e kj	Berlare, België	23-10-2015	27-10-2015	
	BE 14748	1 ^e kj	Neerpelt, België	23-10-2015	08-11-2015	
	BE 14785	1e kj	Westenschouwen, ZI	24-10-2015	25-10-2015	
	BE 14866	1 ^e kj	Westenschouwen, ZI	24-10-2015	01-11-2015	
	BE 14892	1 ^e kj	Westenschouwen, ZI	24-10-2015	25-10-2015	
Goudhaan	AED 519	man 1 ^e kj	Kennemerduinen, NH	31-10-2014	18-10-2015	
	AGF 667	vrouw 1 ^e kj	Lommel, Limburg, België	03-10-2015	09-10-2015	Gecontroleerd als man...
Goudvink	V 665684	man > 2 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	25-03-2014	07-03-2015	

* het kleed van de vogel bij het ringen

4.4 Kaartjes: Zwartkop en Kleine Karekiet 2000-2015

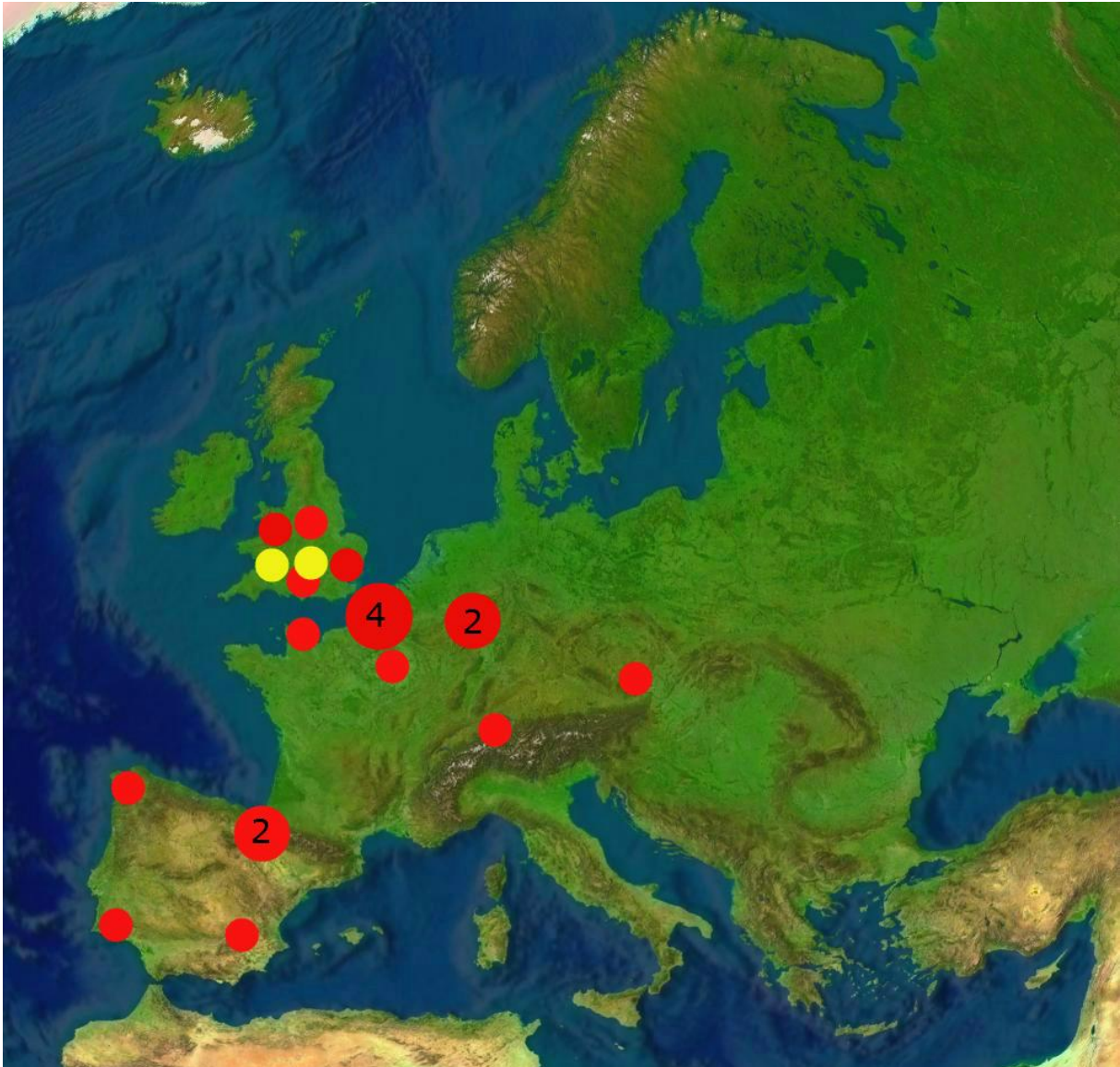
De onderstaande kaartjes visualiseren buitenlandse terugmeldingen – exclusief België – van de twee meest in Meijendel gevangen soorten: Zwartkop en Kleine Karekiet. Gele stippen zijn door ons teruggevangen buitenlandse ringen, rode stippen geven een terugmelding van door ons aangelegde ringen weer. Vanwege de hoeveelheid (bijvoorbeeld 34 Kleine Karekieten in 2015) zijn de Belgische gevallen weggelaten. De kaartjes van de twee soorten laten een opvallend verschil in patroon zien.

Afbeelding 34. Kleine Karekiet, eerste-kalenderjaar, Meijendel, Wassenaar, 21 september 2010.

Zwartkop

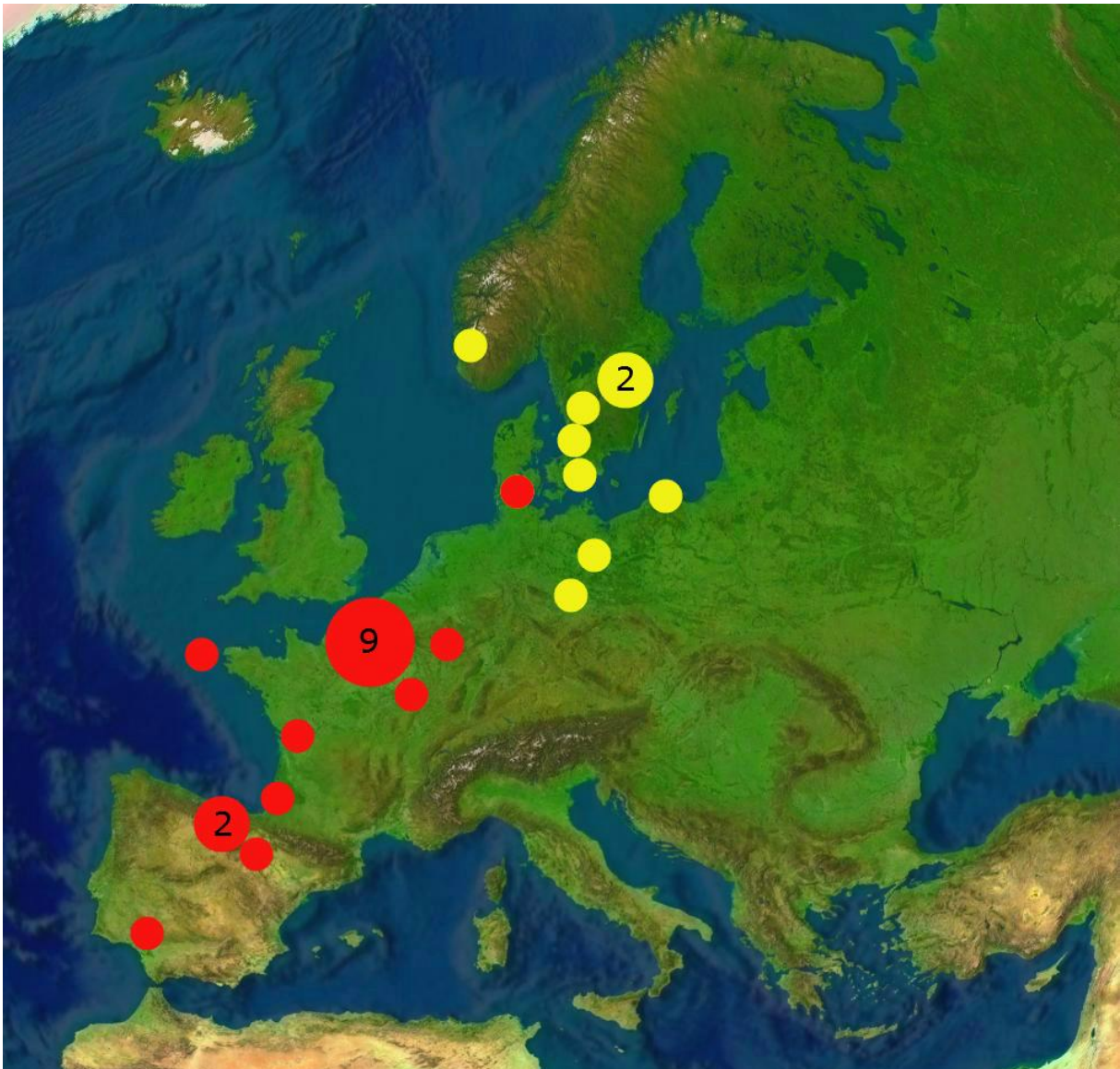
19 door ons geringde Zwartkoppen werden in het buitenland (excl. België) terug gemeld. Ten noordoosten van Nederland zijn geen terugmeldingen. De bekende beweging naar Engeland komt op dit beperkte aantal vogels al duidelijk naar voren. De twee in Engeland geringde vogels (gele stippen) werden beide in het vroege voorjaar in Meijndel gecontroleerd. Ook opvallend zijn enkele terugmeldingen uit Midden-Europa. De Duitse en Zwitserse terugmeldingen zijn uit het broedseizoen, die uit Oostenrijk komt uit maart. De Zwitserse vogel werd meermalen teruggevangen. Opvallend is dat geen enkele in het buitenland tijdens het broedseizoen geringde Zwartkop in Meijndel werd terug gevangen. De terugvangsten in het najaar zijn uit gebieden waar je ze zou verwachten: Frankrijk, Spanje en, opmerkelijk genoeg slechts eentje, Portugal.

Afbeelding 35. Terugmeldingen van Zwartkoppen buiten Nederland en België, ontvangen tussen 2000 en 2015. (n=21). Rood is door ons geringd en elders teruggemeld, geel is elders geringd en door ons teruggevangen.

Kleine Karekiet

Kleine Karekiet laat een heel ander patroon zien. Er zijn (excl. Belgen) negen in het buitenland geringde Kleine Karekieten in Meijndel teruggevangen. 19 van onze vogels werden buiten Nederland en België teruggemeld. Al deze meldingen tezamen tonen een lijn van noordoost naar zuidwest. De herkomstgebieden liggen ten noordoosten van Nederland. De Poolse vogel en twee vogels uit het uiterste zuiden van Zweden zijn daar tijdens het trekseizoen (augustus) geringd, de Duitse, Noorse en overige Zweedse vogels zijn tijdens het broedseizoen geringd. De door ons geringde en in Denemarken gecontroleerde vogel werd daar in twee broedseizoenen meermalen teruggevangen. De terugmeldingen ten zuid(west)en van Meijndel stammen allemaal uit hetzelfde jaar dat ze geringd werden, en komen uit gebieden waar je ze zou verwachten. De stip in de Atlantische Oceaan betreft een terugvangst op het eiland Ouessant.

Afbeelding 36. Terugmeldingen van Kleine Karekieten buiten Nederland en België, ontvangen tussen 2000 en 2015 (n=27). Rood is door ons geringd en elders teruggemeld, geel is elders geringd en door ons teruggevangen.

5 Waarnemingen op en rondom de ringbaan

Hieronder volgt een overzicht van losse waarnemingen van landelijk dan wel regionaal schaarse (of anderszins interessante) soorten op en in de directe omgeving van de ringbaan.

5.1 Vogelwaarnemingen

Afbeelding 37. Noordse Nachtegaal, Meijendel, Wassenaar, 29 september 2014. Hier nog ongeringd!

Kwartel

Regelmatig werden na nachtvangsten tijdens daarop volgende ochtend Kwartels waargenomen: de meeste in juni, maar ook enkele in augustus (toen er ondanks pogingen niet één gevangen werd). Op 14 juni was er een waarneming terwijl er 's nachts niet gekwarteld was.

Woudaap

Goed, de Waterdel ligt niet pal naast de ringbaan, maar op 5 juni werd hier een roepende vogel gevonden door ringbaanmedewerkers Wouter van der Ham en Gijsbert Twigt.

Roerdomp

In het voorjaar werd vrijwel iedere vangochtend een Roerdomp gehoord.

Kleine Zilverreiger

Overvliegend op 24 april.

Grote Zilverreiger

Met enige regelmaat gezien, waarbij de groep van tien exemplaren die op 31 oktober overvloog het vermelden waard is.

Wespendief

Adulte vogels vlogen over op 16 (twee) en 24 juli en een juveniel zat op 21 augustus ter plaatse. Op 30 augustus trokken er vier over.

Blauwe Kiekendief

Een eerstejaars vrouwtje laag over de slag – maar niet laag genoeg – op 8 november.

Smelleken

Overvliegend op 3 mei en 4 oktober.

Zwarte Ruiter

Zwarte Ruiters op 30 juni en 11 juli werden bijna gevangen.

Bosruiter

Twee naast de slag en één overvliegend op 11 juli. Verder overvliegend op 20 en 21 augustus.

Zwarte Stern

Leuke soort, die op 19 september ter plaatse zat bij de grote plas.

Kerkuil

Op 1 november in de Duivenvoordse Polder en op 3 november ter plaatse langs het fietspad richting de baan.

Draaihals

Eentje ter plaatse op 10 september.

Grote Pieper

Op 9 oktober – een dag na onze eerste vangst – was een ongeringde Grote Pieper aanwezig bij het grote meer (plas 17), die liefst tot 15 oktober bleef hangen. Slechts tweemaal verscheen de vogel in de buurt (maar niet op) de slag.

Waterpieper

Net als vorig jaar werden in oktober en november meerdere vogels naar de baan gelokt, maar het lukte wederom niet om er één te vangen.

Noordse Nachtegaal

Op 29 september werd een Noordse Nachtegaal ontdekt en gefotografeerd door Rinse en Wouter. Vijf dagen later hing de vogel in het mistnet waar hij op de 29e vlak achter zat.

Bladkoning

Ter plaatse op 11, 26 en 29 september en 4 oktober.

Driekleurige Glansspreeuw

Een *Superb Starling* vloog op 13 augustus over de baan en leek in te vallen ter hoogte van de Libellenvallei.

Raaf

Een deel van de Wassenaarse ravenfamilie (vier exemplaren) vloog op 30 juni roepend over de baan.

Kruisbek

Er was een aardige zomerinflux, met op 24 juni o.a. 55 overvliegende vogels.

5.2 Overige waarnemingen

Op 5 juni hing er een **Gewone Dwergvleermuis** in een mistnet.

Het koor van **Boomkickers** is inmiddels oorverdovend: met tientallen roepende exemplaren lijkt de soort rondom de baan verder toegenomen. Op 7 juli zat er een **Gewone Pad** die was geïnfecteerd door de parasitaire **Paddenvlieg**. **Rugstreppadden** en **Zandhagedissen** werden regelmatig waargenomen.

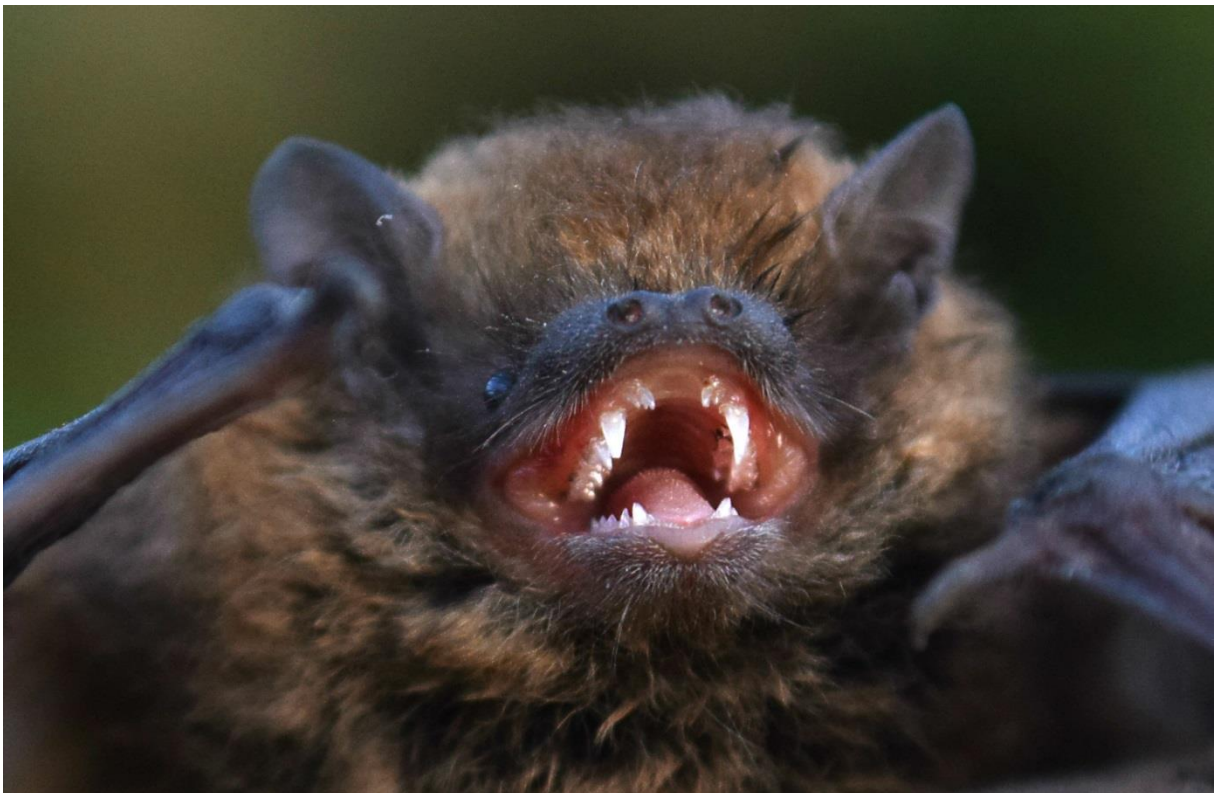
Afbeelding 38. Door Paddenvlieg geïnfecteerde Gewone Pad, adult, Meijndel, Wassenaar, 7 juli 2015.

De eerste **Zwervende Heidelibel** voor de baan werd op 14 juni waargenomen. **Populierenpijlstarten** werden gezien op 7 mei, 5 juni (twee), 7, 11 en 15 juli en 13 augustus, **Pauwoogpijlstarten** op 26 juni (twee) en 7 juli (twee) en **Ligusterpijlstart** op 7 juli. Een **Klein Avondrood** zat op 21 juli op de slag en op 21 augustus werd een **Grote Beer** gefotografeerd. **Wilgenhoutrups** was algemeen in juli, **Hageheld** in augustus. **Bosmeikevers** hingen in de netten op 5 (acht) en 24 juni (vier) en op 7, 11 (twee) en 15 juli. **Julikevers** waren in recordaantallen aanwezig met waarnemingen op 24 juni (drie), 7 juli (acht), 10 juli (acht), 11 juli (25!), 15 (zes) en 24 juli. Een spectaculaire soort, maar als de netten volhangen worden ze niet altijd met evenveel enthousiasme begroet. Hetzelfde geldt voor de **Gedoornde Mestkevers**, die tussen half juli en begin september regelmatig moesten worden losgepeuterd, soms meer dan tien per dag. De luisvlieg op een Huiszwaluw op 13 augustus was ongetwijfeld de specialist **Zwaluwluisvlieg**. Hoewel ze op meerdere plekken in het duin voorkomen, werd op 26 juni voor het eerst op de baan zelf een **Harkwesp** waargenomen.

Na de eerste waarneming van **Rode Aardbeispinazie** op de ringbaan in 2012, werden dit jaar drie groeiplaatsen gevonden van in totaal ca. 20 planten, voor Meijndel een hoog aantal (mededeling Harrie van der Hagen).

Afbeelding 39. Klein Avondrood, imago, Meijndel, Wassenaar, 31 juli 2015.

Afbeelding 40. Gewone Dwergvleermuis, Meijndel, Wassenaar, 5 juni 2015.

Literatuur

Adriaens, P & C Gibbins, 2016. Identification of the *Larus canus* complex. Dutch Birding 38:1

Knijff, P de, V van der Spek & J Fischer, 2012. Genetic identity of grey chiffchaffs trapped in the Netherlands in autumns of 2009-2011. Dutch Birding 34:6.

Levering, H P & G O Keijl, 2008. Vinkenbaan Castricum 1960-2006 - een halve eeuw vogels ringen. VRS Castricum, Castricum.

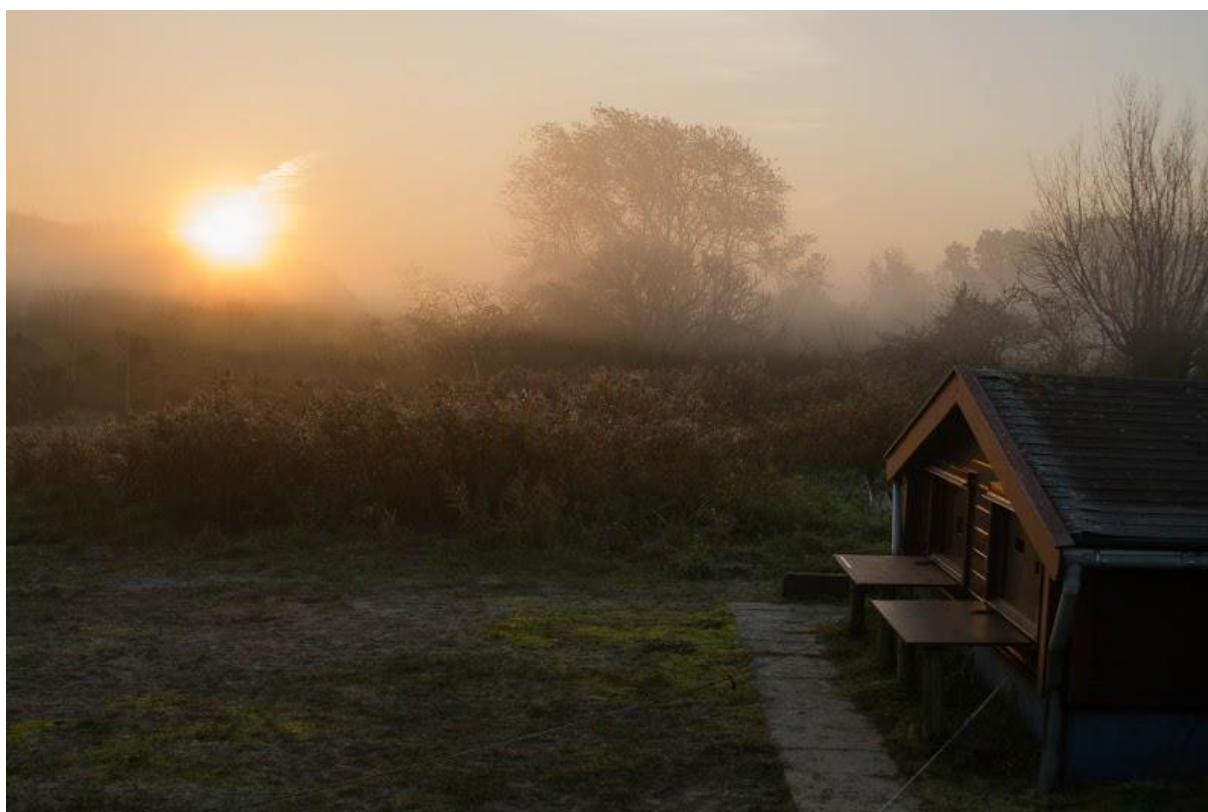
Spek, V van der (2015). Lopend onderzoek: DNA-analyses van enkele vogelsoorten in Meijndel. Hollands Duinen 65.

Spek, V van der, M Verrips, & R van der Vliet (2015). Jaarverslag Vrs Meijndel 2014. Stichting Vrs Meijndel, Den Haag.

Websites

www.knmi.nl

www.trektellen.nl

Afbeelding 40. De ringershut bij zonsopkomst, Meijndel, Wassenaar, 1 november 2015.